

APPONYI FRANCISKA ÓVODA
NÉPHAGYOMÁNYÓRZÓ
PEDAGÓGIAI PROGRAM

2021.

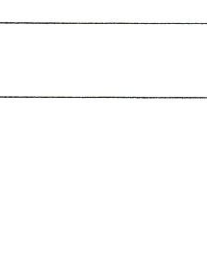

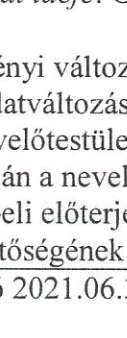
Apponyi Franciska Óvoda

OM 032818

Apponyi Franciska Óvoda

Néphagyományőrző Pedagógiai Programja

Jelen módosítás alapja a 2020. évi LXXXVII. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról.

Intézmény OM. azonosítója: 032818	Intézményvezető: ..... aláírás
Legitimációs eljárás	
Nevelő testület nevében elfogadta: ..... aláírás	Szülői Közösség nevében elfogadta: ..... aláírás
Fót Város Önkormányzata, mint fenntartó nevében elfogadta: ..... aláírás	
Hatályos: 2021.09.01.-től Érvényesség ideje: visszavonásig, törvényi változásokig, módosításig	Felülvizsgálat ideje: Ötévente Módosítás: ❖ törvényi változás esetén ❖ feladatváltozás esetén ❖ a nevelőtestület kétharmados többségi kezdeményezése alapján a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról ❖ írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek, óvoda vezetőségének
Átdolgozta: Szücs Éva intézményvezető 2021.06.30.	

Törvényi Megfeleltetés

Néphagyományörző Pedagógiai Programunk a 367/2012.(XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai Nevelés Országos alapprogramja alapján készült, szem előtt tartva a 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, valamint módosításait, és az 1993 évi LXXIX. Köznevelési törvényt valamint annak módosításait, és Fót Város Önkormányzatának köznevelési koncepciók irányelveit.

Ezen kívül programunkban az alábbi törvényeket, rendeleteket vettük figyelembe:

- ❖ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- ❖ 2020. évi LXXXVII. törvény- a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXCV. törvény módosításáról
- ❖ 417/2020(VIII.30) Kormányrendelet
- ❖ 31/2020(VIII.30) EMMI rendelet
- ❖ 2019 évi LXX tv a közneveléssel összefüggő egyes törvényi módosításokról
229/2012.(VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- ❖ 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXCV. törvény módosításáról

- ❖ 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- ❖ 229/2012.(VIII.28.) Kormány rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- ❖ 30/2012. (IX.28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések
- ❖ 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- ❖ 15/2013. (II:26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- ❖ 1997. tv. XXXI. törvény A gyermek védelméről és jogairól
- ❖ 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF

Tartalomjegyzék

1.Az Intézmény hivatalos adatai	
1.1.Az Intézmény hivatalos adatai.....	7
1.2. Személyi feltételeink.....	8
1.3. Tárgyi feltételeink.....	8
1.4. Óvodánk története.....	9
1.5. Néphagyományőrző pedagógiai programunkról.....	10
2.Gyermekkép, óvodakép.....	11
2.1.Gyermekkép.....	11
2.2.Óvodakép.....	11
2.3. Értékeink.....	12
2.4. Jövőképünk.....	12
2.5. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	13
2.5.1.Programunk alapelve.....	13
2.5.2.Programunk célja.....	14
2.5.3.Óvodai nevelésünk alapfeladatai.....	14
3.Az óvodai nevelés feladatai.....	15
3.1.Egészséges életmódra nevelés.....	15
3.2.Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés.....	18
3.3.Anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés.....	21
3.4. Fenntarthatóságra nevelés.....	22
3.5. Kiemelt Figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése.....	24
3.5.1.Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	24
3.5.2.Beilleszkedési, tanulási magatartás zavarral küzdő gyerekek.....	24
3.5.3.Tehetséges gyermekek.....	24

4.Játék.....	25
4.1.Szabad játék.....	25
4.2.Mozgásos játék.....	25
4.3.Népi játék.....	25
4.4.Kezdeményezett játék.....	25
5. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	26
5.1.Szervezett tanulás munkaformái.....	26
5.2.A szervezett tanulás időkeretei.....	26
5.3.Szervezett tanulás formái.....	27
5.4.Hetirend javaslat.....	28
5.5.Napirend időkeretei.....	28
5.6.Egyéni bánásmód érvényesülése.....	28
6.Az Óvodai élet tevékenységformái.....	29
6.1.Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	29
6.2.Néphagyományőrzés.....	30
6.2.1.Őszi néphagyományok.....	31
6.2.2.Téli néphagyományok.....	32
6.2.3.Tavaszi néphagyományok.....	33
6.3.Óvodánk hagyományai.....	34
6.3.1.Nemzeti ünnepeink.....	34
6.3.2.Ünnepek az óvodai csoportokban.....	34
6.3.3. Jeles napok.....	35
6.4.Verselés-mesélés.....	35
6.5.Ének-zene, énekes játék, gyermektánc.....	36
6.6.Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	38
6.7.Mozgás, mozgásos játék.....	40
6.8.Külső világ tevékeny megismerése.....	42

6.9.Munka jellegű tevékenységek.....	43
7.Manó tanoda-felkészítés az iskolára.....	45
7.1.Óvodai csoportok szervezése.....	46
7.2.Nevelés tervezése.....	47
7.3.Tevékenységek időkeretei.....	52
7.4.Tevékenységekbe ágyazott tanulás folyamatának tervezése.....	53
7.4.1.Környező világ tevékeny megismerése.....	54
7.4.2.Verselés-mesélés.....	55
7.4.3.Mozgás, mozgásos játék.....	56
7.4.4.Rajzolás, festés, mintázás,kézimunka.....	57
7.4.5.Ének-zene, énekes játék, gyermektánc.....	57
7.5.Manó tanoda családokkal való kapcsolattartása.....	58
8.Ellenőrzés, mérés, értékelés.....	59
8.1.Pedagógusok.....	59
8.2.Gyermekek előrehaladásának ellenőrzése,mérése értékelése.	
9.Gyermekvédelem az óvodában.....	60
10.Migráns gyermekek.....	63
11.Az óvoda kapcsolati rendszere.....	63
11.1.Óvoda-család.....	64
11.2.Óvoda –Iskola.....	64
11.3.Egyéb kapcsolatok.....	64
12.Felhasznált irodalom.....	66
13.Legitimációs záradék.....	67

Melléletek.

- ❖ Anyanyelvi fejlesztőjátékok gyűjteménye 1. melléklet
- ❖ Finommotorika, grafomotorikai ajánlás gyűjtemény 2. mellékelt

1.Intézményi adatok

1.1Az Intézmény hivatalos adatai

Az óvoda neve: Apponyi Franciska Óvoda
Az óvoda székhelye: Fót, Fruzsina u. 4.
A tagóvoda címe: Fót, Ibolyás u. 2.
Telephely: Fót, Fáy András tér 1.
Az óvoda telefonszáma: 27 538-425
E-mai cím: apponyi.titkar@gmail.com
Tagóvoda telefonszáma: 27 538-455
E-mai cím: apponyi.titkar@gmail.com

Az óvoda alapítója: Fót Községi Tanács
Az óvoda fenntartója: Fót Város Önkormányzata
A fenntartó címe: Fót, Vörösmarty tér 1.
Az alapító okirat száma: FR/8582-../2018
Az intézmény jogállása: Önálló jogi személy
Gazdálkodási jogköre: Önállóan működő és gazdálkodó
Engedélyezett férőhelyek száma: Fruzsina utca: 90 fő
Ibolyás utca:150 fő
Fáy András tér 1. :42 fő

Alaptevékenység, szakágazati besorolás szerint: 851020 Óvodai Nevelés

Az intézmény alaptevékenysége a kormányzati funkció szerinti megjelölése:

TEÁOR	Szakmai alaptevékenység
091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai Halmazottan hátrányos helyzetű gyerekek integrációs fejlesztő felkészítése
091120	Sajátos nevelési igényű- enyhén értelmi fogyatékos, autista, beszéd fogyatékos, gyerekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai, egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, magatartás, és beilleszkedési zavarral) küzdő gyermekek óvodai nevelése
091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
096010	Óvodai intézményi étkeztetés

Intézmény vezetője: Szücs Éva Andrea

Az intézmény vezetőjének kinevezési rendje:

Az intézmény vezetőjét a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 67§-68§, a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló, 326/2013.(VIII.30.) Korm. rendelet alapján, nyilvános pályázat útján Fót Város Önkormányzatának Képviselő testülete bízza meg és képviselőletében a polgármester gyakorolja az intézményvezető felett a munkáltatói jogokat.

1.2. Személyi feltételeink

Felsőfokú és főiskolai végzettségű óvodapedagógus	25 fő
Szakképzett dajka végzettséggel rendelkezik	12 fő
Takarító	2 fő
Kertész, karbantartó	2 fő
Konyhai kisegítő	2 fő
Óvodatitkár	1 fő
Pedagógiai asszisztens	4 fő
Szakvizsgázott óvodapedagógus	8 fő

1.3. Tárgyi feltételeink

Óvodánk három épületben, különböző feltételekkel működik.

A Fruzsina utcai épület 4 csoporttal működik, 2021.-ben teljes külső, belső és energetikai felújításon esett át, Ibolyás utcai épületünk 1996-ban épült és hat csoporttal működik.

Telephelyünk a Fáy András Általános iskolában működik 2 csoporttal Manó-tanoda néven, iskola-előkészítő jelleggel, iskolai környezetben. Mivel az iskolával közös területen működünk, a harmonikus együttműködés érdekében a felmerülő nehézségeket az ott dolgozó pedagógusok asszertív kommunikációval, türelemmel és megértéssel tudják orvosolni.

Udvaraink tágasak, parkosítottak, jól felszereltek, csoportonként kialakított játszótérrel rendelkeznek.

2021.szeptembertől OVI- Sport program keretében komplex sportpályával gazdagodik a Fruzsina és az Ibolyás utcai épületünk udvara.

A játszótérek folyamatos fejlesztés és karbantartás alatt állnak, melyre az anyagi erőforrást a fenntartói, továbbá alapítványi, pályázati forrásból biztosítjuk.

Épületeink és óvodai csoportjaink minden igényt kielégítően korszerűek, egészséges, tágas, esztétikus új épületek, megfelelnek a XXI sz. óvoda kritériumainak.

Az udvar is maximálisan kielégíti mindazt az igényt, amit a gyermekek egészséges fejlődése igényel. Hatalmas, tágas, zöld gyepes udvar, szépen erősödő parkfák, bokrok, kerékpározásra alkalmas szilárd burkolat egyaránt megtalálható.

Ahol lehetőségünk van konyhakertet is kialakítunk, ahol zöldséget termelünk, virágokat gondozunk.

Az udvari játékok bővítése és karbantartása folyamatos, a fentebb felsoroltak mellett sok szülői segítséget is kapunk.

Az épületeink forgalomtól távol helyezkednek el, ami gyermekeink biztonságát fokozottan védi.

A néphagyományörző programhoz szükséges tárgyi eszközök nagy részben rendelkezésünkre állnak, bővítésüket rövid és középtávú intézkedési terv alapján, költségvetésből, alapítványi pénzből, pályázatokból valósítjuk meg.

1.4 Óvodánk története

Óvodánk Fót város első óvodája, melyet **gróf Károlyi Lászlóné gróf Apponyi Franciska** 1943-ban a Sum Cuique Alapítvány segítségével nyitott meg városunk „Újfalú” részén. 1948-ban állami óvoda lett. A 70-es évektől a meglévő 2 csoportot szülői munkaközösség munkájának támogatásával folyamatosan bővítettük, így alakult ki ebben az épületben a 4 csoport.

1980 szeptemberétől tagóvodaként Fót – „Öregfalú” körzetében működő 2-2 csoportot is hozzánk kapcsolták. Az Öregfaluban egyházi ingatlanokban működtek az óvodai csoportjaink.

1995-ben az egyházi ingatlanok visszakerültek a katolikus egyház és az evangélikus egyház fenntartása alá, és egy új modern óvodát építetett a fenntartó, melyben 6 csoportunkat helyezte el. Óvodánk jelenleg három telephelyen, 12 csoporttal működik.

Fruzsina utcai épületünkben 4 csoport, az Ibolyás utcában 6 csoport, a Fáy András téri, Fáy András Általános Iskolában 2 csoport működik.

Fruzsina utcai épületünk a 2021-es évben teljes felújításon esett át, így büszkén mondhatjuk minden óvodai épületünk megfelel a XXI. századi óvoda kritériumainak.

Óvodánk a családi nevelés kiegészítője, amely a gyermekek 3 éves korától iskolába lépésig biztosítja a gyermekek intézményes nevelését, fejlesztését.

Óvoda kiemelt feladata a hagyományörzés, a nemzeti és jeles ünnepek fontossága, a lokálpatrióta gondolkodás megismertetése kialakításának elősegítése a kisgyermekek és családjaik számára. Hisszük, hogy akkor van jelenünk, és jövőnk, ha a múltunkat tiszteljük, ismerjük, megbecsüljük.

Változatos tevékenységeket biztosítunk, különös tekintettel a gyermekek legfontosabb tevékenységére, a játéokra.

Többféle mozgási lehetőség biztosításával-séták, kirándulások, túrák alkalmával-megteremtjük a gyermekek számára a mozgásöröm megélésének lehetőségét, amely biztosítja számukra a testi-lelki, szociális harmóniát.

Óvodánk névadójára minden tavasszal, a születése napján egy hetes rendezvénysorozattal emlékezünk, amelynek a záró napján játékos délelőttöt szervezünk a gyermekeknek az épületek udvarán. Jubileumi évfordulók alkalmával családi napot tartunk óvodai szinten, külső helyszínen a családokat is bevonva.

A kisebbek látogatást tesznek a Károlyi –kastély parkjában, a középsős korúak látogatást tesznek a kastélyban. A nagyobbaknak buszos kirándulást szervezünk Nagymarosra, ahol a Grófnő létrehozta a „Napraforgó házakat” és ellátogatunk a helyi „Napraforgó óvodába”.

1.5 Néphagyományörző pedagógiai programunkról

Intézményünk helyi nevelési programja változott az évek alatt, a törvényi változtatások okán is. Mára nevelőtestületünk nagy részében felmerült a teljesebb, szélesebb változtatás igénye. A néphagyományörző nevelési programunk elkötelezetten vállalja az óvodai nevelés időt álló értékeinek közvetítését, a régi idők értékeinek hiteles, tudatos átadását, a helyi hagyományok megőrzését, átadását, lokálpatriotizmusra nevelést.

Meggyőződésünk, hogy az óvodás korú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről élményt szerezzen és ez által hiteles, követendő mintát kapjon.

Egy - egy élmény, közös tevékenység erősíti az összetartozás élményét, a közösségi érzést, formálja, fejleszti a kisgyermek személyiségét.

Ezek az élmények mélyen lerakódnak az emberben és egy életre szóló igazodási pontot adnak. Nekünk felnőtteknek kell megmutatnunk a szépet, a jót, az értéket, a rendet, a cselekedet tisztaságát, az igazmondás, a segítségadás örömét, a néphagyomány adta zsinórmértéket.

Az érzelmi, erkölcsi, esztétikai értékek közvetítése mellett a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés, a nemzeti öntudat megalapozása is megvalósul. A kisgyermek számára az a haza, amit környezetéből észlel, ezért fontos a helyi hagyományok élesztése, beépítése. Kollégáink felkutatják a helyi, főtí néphagyományokat – melyeket az életkornak megfelelően igyekszünk a munkánkba beépíteni.

Büszkén mutatjuk meg óvodásainknak a Főtí népviseletet, a híres Főtí rétest, és mesélünk nekik arról, hogy nagy zenepedagógusunk, Kodály Zoltán az „Érik a ropogós cseresznye” c. népdalt Fótton gyűjtötte. Néphagyományörző munkánk színesítése céljából jó kapcsolatot ápolunk a Főtí Népművészeti Szakközép, Szakiskola és Gimnáziummal. Gyakran fellépnek az óvodai rendezvényeinken.

Hitvallásunk fontos eleme, megtanítani kisgyermekünket ünnepelni. Ünnepelni külsőségekben, dalban, versben, táncban, mesékben. Érezzék át az ünnepnapok „másságát” a bensőségességet, a hitelességet, a szeretetet és összetartozás élményét. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, mindennapi életére.

Feladatunk visszatartani gyermekeink számára a magyar nép kultúráját, a magyar népdalt, népi mondókát, mesét, verset, táncot, kismesterségeket, a szép magyar anyanyelvet. Tevékenységeink tartalmában ragaszkodunk a „csak tiszta forrásból” elvéhez.

Programunk megvalósítása során a néphagyomány kereteivel, örömteli, játékos élményeket, értéket teremtő közös együttlétet kívánunk biztosítani kisgyermekünknek és családjainknak.

2.Gyermekkép, óvodakép

2.1.Gyermekkép

Minden gyermek egy egyedülálló csoda, fejlődő személyiség, egyszeri, egyedi és megismételhetetlen.

Óriási felelősséggel tartozunk minden egyes gyermek iránt. Ahhoz, hogy gyermekünk alakuló személyiségét a legoptimálisabban tudjuk formálni, ismernünk kell az egyén pszichikus fejlődését, illetve énképük alakulását.

Óvodai nevelésünk által gyermekeinkről elmondhatjuk, hogy:

Az óvodásaink boldogok, jól neveltek, segítészándékúak, pajkosak...

Szeretnek óvodába járni, jól érzik magukat a közösségben, ötleteiket, kreativitásukat kibontakoztathatják a mindennapok során.

Életkoruknak megfelelően ismerik hazánk néphagyományait, Fót város szokásait, hagyományait, ünnepeit. Örömmel vesznek részt a néphagyományörzés teremtette tevékenységekben.

Megismerik a közös alkotás örömét és a múlt értékeit. Érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá válnak a hagyományok segítségével. Megalapozódik bennük a környezet és a haza iránti tisztelet, szeretet, így a magyarságtudatuk is.

Bizalommal és tisztelettel fordulnak a felnőttek felé.

Nevelőmunkánk során gyermekeink érdeklődővé, nyitottá válnak, aktívan és örömmel vesznek részt a különböző tevékenységekben, megfelelően fejlődik feladattudatuk, önfegyelmük, én-tudatuk, emellett kibontakozik önbizalmuk, személyiségük, az óvodai nevelés segítségével fokozatosan fejlődik önállóságuk.

Az óvodai nevelés által gyermekeink egyre inkább képessé válnak türelemmel alkalmazkodni egymáshoz, nyitottá az együttműködésre, elfogadják és tolerálják a különbözőséget.

Érdeklődést mutatnak környezetük iránt, ismerik, védik, óvják azt.

Életkori sajátosságukból adódóan igénylik és szeretik a rendszeres és napi testmozgást.

Óvodánk biztosítja a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez a mindennapos testnevelést.

2.2.Óvodakép

Intézményünk biztosítja a gyermekek fejlődésének, nevelésének optimális feltételeit.

Családias, szerető, derűs légkörben sok-sok szeretettel nevelünk, ahol kinyílik az érzelem, képzelet, kíváncsiság, beszédkedv, ahol lehet hibázni és mindig van lehetőség javítani.

Tevékenységeinkben kiemelt szerepet kap a magyar néphagyományok felelevenítése, éltetése, ápolása. Mi megtanítjuk gyermekeinknek az ünnepvárás örömét, varázsát. Mindennapjaink része a népzene, néptánc, kismesterségek, a mese, vers, mondókázás.

Változatos tevékenységet biztosítunk, különös tekintettel a gyermekek legfontosabb tevékenységére, a játékra.

Fontosnak tartjuk, hogy a közösségi tevékenységek során formáljuk a gyermekek érzelmeit, magatartását, szokásait, a tevékenységek során fejlődjön az erkölcsi életük, - az igazmondás, a tisztelet, a segítészándék, az elfogadás, a szeretni tudás.

Megfelelő óvodai szocializációval segítjük a többszörösen hátrányos helyzetű gyermeket a majdani iskolai tanulás folyamatában.

Az óvodai tevékenységeinket úgy szervezzük, hogy a gyermeki kreativitás érvényesüljön a képességfejlődésben, valamint sikerélményhez juthasson minden kisgyermeket.

Fokozott figyelmet fordítunk a fejlődésben elmaradt, hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésére.

Óvodánk a családi nevelés kiegészítője, amely a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig biztosítja a gyermekek intézményes nevelését, fejlesztését.

2.3 Értékeink- Óvodapedagógusaink és segítők.

Óvodapedagógusain és segítők szeretik a kisgyermeket, tisztelik a személyiségét, segítik a fejlődését.

Ismerik hazánk, szűkebb környezetük Fót, kulturális értékeit, hagyományait, ápolják, és hitelesen, örömmel tovább adják azt.

A népi hagyományok gazdag tárházából a gyermekek korának megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemeket gondosan kiválogatják, és azokat a nevelés folyamatába illesztik.

Figyelembe veszik az életkori sajátosságokat, a gyermek vágyait és igényeit. Fokozottan védik a gyermek lelki és testi egészségét.

Mosolyognak, humorosak, kedvesek. Öltözködéssel, viselkedésükkel, beszédükkel, cselekedeteikkel példát mutatnak.

Felismerik és segítik a hátrányos helyzetű kisgyermeket, dicsérnek, buzdítanak, segítenek.

Támogatják az egyéni, differenciált bánásmód alkalmazását és segítik a családokat abban, hogy megtalálják kisgyermekük részére a legoptimálisabb fejlődési lehetőségeket.

Igazi közösséget építenek, segítik egymás szakmai munkáját, csapatban gondolkodnak és dolgoznak. Folyamatosan fejlődnek, tanulnak, képezik magukat, keresik az új megoldási lehetőségeket.

Átadják tudásukat, tapasztalatukat egymásnak.

Szakmailag felkészültek, módszertani és eszközbeli tudásuk fejlett, elkötelezettek a hivatásuk iránt. Folyamatosan bővítik a néprajzi ismereteiket.

Megteremtik a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit.

Elősegítik a gyermekek és a szülők hagyományokhoz való kötődését.

Tisztában vannak a saját értékeikkel, gyengeségeikkel azt ki tudják fejezni, tudatos tervszerű munkával változtatni is tudnak rajta.

Konstruktív, segítő kapcsolatot ápolnak a családokkal.

2.4 Jövőképünk

A néphagyományörző nevelési programunk által elkötelezettséget vállalunk a magyar óvodai nevelés időtálló értékeiért, és hagyományaiért. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megfelelően a gyermeki személyiségből- abból a tényből, hogy minden gyermek egyedi individuum - kiindulva, a személyiség szabad kibontakozását elősegítő személyi és tárgyi környezet meghatározó. Intézményünkben folyó óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekvő. Elősegítjük, hogy a gyermek családtagjaival, társaival olyan külsőségekben, tartalmukban visszatérő élményeket éljen át, amely otthonához, szülőföldjéhez köti, és egy életre szóló útravalót kapjon.

Erre jó alapot szolgál, a 3-7 éves korosztályra jellemző érzelmi fogékonyság, és elemi kíváncsiság, és maga a játék, amely alapvető tevékenység ebben az életkorban. A gyerekek játéka, amely örömet és boldogságérzetet ad, jól ötvözhető a néphagyomány ápolással, a természetszeretettel. Mindez esetenként kiegészül aktív családi részvétellel.

Arra törekszünk, hogy a kisgyermekkorban cselekvéssel szerzett tapasztalatok érzélem dús élmények, később felnőtté válás időszakában, mikor megérti és feldolgozza, amit korábban tapasztalt, legyen hová visszakapcsolnia azokat. A kialakult erkölcsi, esztétikai értékrendszerrel rendelkezzen, amelyben a néphagyomány ápolás igénye, már mint magasabb rendű szükséglet jelenik meg.

Jövőképzünk alappillérei a gyermeki igények tükrében:

- ❖ tudatosan tervezett, rugalmas, integrált napirend
- ❖ családi, vegyes életkorú csoportok
- ❖ differenciált bánásmód
- ❖ érző, alkotó nevelőtestület
- ❖ nevelésben együttműködő családi-óvodai közösség

2.5 Óvodai nevelésünk alapelvei

2.5.1. Programunk alapelve

Nevelőmunkánk alapelve a néphagyományok ápolásán keresztül az óvodás gyermekeket érzelmileg magas szintű élményekhez juttatni. Áthatva óvodai nevelőmunkánk, tevékenységformáink, mindennapi életünk egészét. A mindennapok hagyományörző tevékenységei, és a jeles napok gazdagítják a gyermekek tapasztalatszerzését a legelemibb tevékenységükön, a játékon keresztül.

Legfontosabb elvnek tekintjük a gyermekek elfogadását, szeretetteljes gondoskodással, különleges védelemmel vesszük körbe óvodásainkat. Tiszteletben tartjuk személyiségüket, egyéniségüket, fejlődésüket, érdeklődésüket, önkifejezésüket. Építünk a természetes kíváncsiságukra.

Az óvoda hagyományosan ünnepli a népszokásörző jeles napokat, a gyermeki élet hagyományait, valamint fontosnak tartjuk a nemzeti ünnepekről történő megemlékezést, az óvoda korosztály életkori sajátosságainak megfelelően.

Meggyőződésünk fontos eleme többek között, hogy az ünnepelni tudás képességének alakítását a néphagyományörzés, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti.

A gyerekek évről évre szívesen vesznek részt a jeles napokra történő készülődésben, bevonva családjaikat is. Számukra az ünnepnap a várva várt nap, az őket körülvevő felnőttek magatartása, és az ünnepi jelképek hitelesek, az adott naphoz kapcsolódó közös élmények a gyermekben mély érzelmi nyomokat hagynak. Át tudják érezni az ünnepnapok másságát, a bensőséges összetartozás élményét, így alapozódik meg az ünnepelni tudás képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára is. Az ünnep tartalommal történő megtöltése szempontjából nagy a felelősségünk. A jeles napok, és nemzeti ünnepek tekintetében is törekszünk a „csak tiszta forrásból” elvének betartására, szem előtt tartva a gyermekek életkori sajátosságait.

2.5.2. a Programunk célja

Óvodai nevelésünk célja, hogy óvodás gyermekeink, család – haza és természetet szerető és tisztelő felnőttekké váljanak. Hagyományörző programunkkal a régi értékek megőrzésére és átadására törekszünk, programunk keretét biztosít, amit a helyi sajátosságokkal és lehetőségekkel fejleszteni és gazdagítani tudunk. A program által gyermekeink személyiség fejlődése harmonikus, másokra figyelő, segítő.

Célunk, hogy nyugodt környezetben, harmonikus fejlődést biztosítva segítsük elő a gyermeki kompetenciák kialakítását, kibontakoztatását, elmélyítését (személyes, szociális, kognitív téren egyaránt).

Törekszünk arra, hogy a tevékenységekbe ágyazott tanulás útján, a játék keretei között, játékos módon alakuljanak ki azok a készségek, képességek és jártasságok, amelyek a kisgyermeket képessé teszik az együttélésre és az iskolai életmód megkezdésére, az iskolai érettséghez szükséges készségek, képességek, kompetenciák (szomatikus, kognitív, szociális) megalapozására és elsajátítására.

Programunk egyik kiindulópontja, hogy a hagyományörzés érzelmet kiváltó hatásából fakadóan az érzelmi nevelés mindhárom területet áthassa, hiszen a hagyományörzés magába foglalja az érzelmi nevelést is, mert ez az örömmel átélt aktivitás, az egészségnevelés, a szocializálódás, az értelemfejlesztés mozgató ereje.

2.5.3. Óvodai nevelésünk alap feladatai

Az óvoda 3 legfontosabb funkciójának tekintjük az

- ❖ óvó-védő-,
- ❖ szociális-,
- ❖ nevelő-személyiségfejlesztő funkciót.

Valamint alapvető feladatunknak tekintjük:

- ❖ az egészséges életmód kialakítását
- ❖ az érzelmi nevelést, szocializációt, közösségi életre nevelést
- ❖ erkölcsi nevelést
- ❖ értelmi nevelést
- ❖ anyanyelvi nevelést, kommunikációs képességek fejlesztését
- ❖ egyéni, differenciált bánásmódot
- ❖ valamennyi óvodásunk alapvető szükségleteinek kielégítését
- ❖ az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtését
- ❖ a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor- specifikus alakítását
- ❖ a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységek biztosítását.

3.Az óvodai nevelés feladatai

3.1.Egészséges életmódra nevelés

Célunk

Óvodai nevelésünkben az egészséges életmód szokásainak, normáinak megalapozását kiemelt feladatunknak tekintjük.

Építünk a szülők véleményére, alapozunk a gyermekek otthonról hozott helyes szokásaira, ahol szükséges, törekszünk a szemléletformálásra.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodai környezet és az itt dolgozó felnőttek nevelési attitűdjei mintául szolgáljanak a kisgyermek számára. Ezzel hozzájárulunk testi és lelki szükségleteik kielégítéséhez, jó közérzetük fenntartásához.

Az egészséges életmódra nevelés során fontosnak tartjuk, hogy kialakuljon a gyermekek igénye a személyi és környezeti higiénére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra, az egészséget károsító magatartási formák elkerülésére.

Figyelembe véve az óvodás gyermek élettani szükségleteit és életkori sajátosságait, egészséges életritmus kialakítására törekszünk a rendszeresen ismétlődő tevékenységekkel: testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés.

Fontosnak tartjuk az egészséges, barátságos, otthonos óvodai környezet megtartását.

Testápolás

A testápolással, tisztálkodással a gyermekek egészségének védelmét és tisztaságigényük kialakulását segítjük elő. Eleinte velük együtt végezzük a teendőket, majd elegendő gyakorlással kívánjuk elérni, hogy belső igényükké váljanak ezek a szokások.

Személyi higiéné

A gyermek az óvodába a családból kerül, amelynek tisztálkodási szokásai nem minden esetben egyeznek meg az óvodai szokásokkal. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a dajka feladata, amelyet nagy tapintattal, és bensőségesen végeznek.

A legfőbb személyi higiéniai feladat a kézmosás szokássá fejlesztése, saját személyi felszerelés (törölköző, fésű, fogápolási szerek, ágynemű, torna felszerelés) használata.

A környezethigiéné nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megőrzését, a játékok, használati eszközök rendben tartását.

A mosdókban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését.

A tisztálkodási tevékenységekhez úgy teremtjük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezt a tevékenységet.

Táplálkozás

Az étkezési szokások kialakításánál odafigyelünk a terítés esztétikájára, kulturált étkezésre, az evőeszközök helyes használatára, a gyermekek egyéni igényeire, számukra megfelelő minőségű és összetételű étrendre, melyről a szülőket rendszeresen tájékoztatjuk. Szülői felajánlásnak és kérésnek eleget téve, heti gyümölcsnapokkal gazdagítjuk az étrendet. A gyerekekkel közösen készítjük a gyümölcs-salátát, közben tapasztalatot szereznek a gyümölcsökről és fogyasztásukról.

Biztosítjuk, ha szomjasak ihasznak az étkezések közötti időszakban is.

Fokozottan figyelünk a táplálék érzékeny gyerekek diétájára, amelyet óvodánk a gyermekek számára dietetikus felügyelete mellett biztosít.

Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, lehetőleg folyamatos étkezéssel.

Öltözködés

A gyermekek ruházatát a csoportszobában és a szabadban egyaránt igyekszünk az időjáráshoz, egészségi állapotukhoz és életkori igényeikhez igazítani.

Minden alkalommal felhívjuk a szülők figyelmét a réteges öltözködés fontosságára. A gyermekek ruházata könnyen kezelhető legyen, alkalmas a biztonságos mozgásra és játékra, segítse elő az önálló öltözködést.

Mindennapos testnevelés, mozgás és edzés

A gyermekek mozgásigényének felkeltését, kielégítését, a mozgás megszerettetését, a mozgásműveltség fejlesztését az óvodai élet minden területén mozgásos tevékenységekkel: játékos tevékenységekkel, és mozgásfejlesztő eszközök széles skálájával biztosítjuk. Rendszeresen sétálunk, kirándulunk. A mindennapos testnevelésre nagy hangsúlyt fektetünk.

Napirendbe illesztve szervezzük a mindennapos mozgástevékenységet, lehetőség szerint a szabad levegőn szervezve. Kocogás, futás, mozgásos játék.

A gyermekek testi épségének megőrzése érdekében a kialakított szabályokat elsajátíttatjuk és betartatjuk.

Biztosítjuk, hogy a gyerekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismerhessék meg és gyakorolhassák a sokféle mozgásfejlesztő eszközön.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok, továbbá a Fruzsina és az Ibolyás utcai épületben lévő OVI- sportpálya, amely többcélú mozgásforma gyakorlására és labdajátékok megismerésére is alkalmas.

A gyermekek egészséges életmódjának kialakítása, és a mozgásigényük kielégítése érdekében a lehető legtöbb időt az udvaron tartózkodunk, amennyiben az időjárás engedi. Szervezett tevékenységekkel is „kiköltözünk” jó idő esetén.

Pihenés

Az óvodás korú gyermek megfelelő fejlődéséhez és egészséges életritmusa kialakításához elengedhetetlen a délutáni pihenés, alvás. A nem alvó, 6 / 7 éves gyermekek igényeit figyelembe véve, megértőek vagyunk és a pihenés ideje alatt meghatározott pihenési idő után (14: 00. óra) felkelhet a nem alvó és egyéni fejlesztésben részesítjük, csendes tevékenységet biztosítunk számára.

Pihenéshez minden kisgyermek maga mellé veheti az otthonról hozott „alvótársat” és párnát, vagy egyéb megnyugtató, otthoni, vagy óvodai játékot. Alvás előtt mesélünk, énekelünk.

Testi, lelki egészség fejlesztése

A lelki egészség megalapozásához, fenntartásához szükséges készségek, képességek kialakítása. Fontos, hogy a kisgyermekkel foglalkozó felnőttek birtokában legyenek ennek a képességnek. A felnőtt pozitív megerősítő példája, szeretete, elfogadása, megértése segítse a folyamat kialakulását. Feladatunk a harmónia, a békesség, a nyugodt légkör megtartása., a konfliktusok kezelése.

A gyermekek óvodába érkezésekor anamnézist készítünk,(Egyéni fejlettségmérő lap része) amely segít minket a gyermek megismerésében. Elsősorban a gyermekek testi és lelki szükségleteire helyezük a hangsúlyt.

A gyermek gondozásának feltétele az óvodapedagógussal és a dajkával kialakuló harmonikus, belsőleges, bizalmi kapcsolata. Ez elengedhetetlen feltétele annak, hogy a gyermek elfogadja a gondoskodást azoktól, akik őszinte viselkedéssel, tapintattal, elfogadással közelednek feléjük. Továbbá a gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott, és következetes, ám rugalmasan kezelt szokás és szabályrendszer, amely egy állandóságot nyújt a mindennapokban.

Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvoda nyitvatartási idejében biztosítjuk a gyermekek felügyeletét, védelmét.

Egészségvédő, balesetmegelőző szabályok ismertetése az óvoda külső és belső tereinek használatáról évente egy alkalommal az óvodapedagógus kezdeményezésével történik.

Ismertetjük az óvó-védő előírásokat:

- ❖ kirándulások, séták alkalmával minden esetben a helyes viselkedésformák kiemelésével
- ❖ foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokra felhívjuk minden alkalommal a gyerekek figyelmét az eszközök használatával kapcsolatban is
- ❖ a gyermekek egészségük és testi épségére vonatkozóan az óvodai idő folyamán
- ❖ Tűzvédelmi gyakorlatot tartunk évente egy alkalommal.

Az ismertetés ténye a csoportnaplókban rögzítésre kerül.

Az óvoda SZMSZ-ben meg vannak határozva az intézmény azon óvó-védő előírásai, amelyeket a gyerekeknek az óvodában tartózkodás alatt be kell tartani, illetve az óvodapedagógusok ezzel kapcsolatos feladatai is. Elsősegély doboz az erre kijelölt helyen található. Az óvoda eszközei, berendezései csak a baleset megelőzés szempontjai szerinti átvizsgálás után, tanúsítvánnyal igazolva vehetőek igénybe. Állapotukat folyamatosan ellenőrizzük, és dokumentáljuk.

Fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

- ❖ a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, belső igényükké válik.
- ❖ tisztálkodási eszközeikre vigyáznak
- ❖ zsebkendőt önállóan használják
- ❖ önállóan eldöntik az elfogyasztandó étel, ital mennyiségét
- ❖ biztonsággal használják az evőeszközöket
- ❖ kulturáltan étkeznek
- ❖ esztétikusan terítnek
- ❖ önállóan öltöznek az időjárásnak megfelelően
- ❖ ruhájukat ki begombolják, zipzárt húznak, kis segítséggel cipőt kötnek
- ❖ ruhájukat rendben a polcukra helyezik
- ❖ igényük van a rendezett környezetre maguk körül
- ❖ igényük van a rendezett külsőre
- ❖ szívesen kezdeményeznek mozgásos játékokat

3.2.Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

Minden gyermek egyedi, egyszeri, és megismételhetetlen személyiség, amelynek kibontakoztatására nagy hangsúlyt fektetünk. Az óvodáskorú gyerekek jellemző sajátossága, hogy magatartásukat érzelmeik vezérlik, ezért csak érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkörében valósulhat meg a családi nevelés kiegészítése, a gyerekek szociális kompetenciájának alapozása, fejlődése; alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok alakulása, a közösségi együttéléshez elengedhetetlenül szükséges képességek formálódása, a társas környezetben megvalósuló magatartási formák elsajátítása. (udvariassági szokások, kérés, megköszönés, szemkontaktus tartása, igazmondás elmélyítése).

Az óvodai élet tevékenységeinek és kapcsolatrendszerének segítségével a gyermek érzelmeinek, beállítódásának, magatartásának formálása, az erkölcsi nevelés alapjainak lerakása, a kommunikáció fejlődésének elősegítése az óvodai környezetben.

A szocializáció területén az óvoda az integráció kiindulópontja, hiszen itt találkozhatnak először- a családon kívüli - olyan közösséggel, ahol egy, a gyerekek számára természetes életszituációban megtapasztalhatják a másságot, az alkalmazkodást mindkét fél részéről.

Célunk

- ❖ A kisgyermek biztonság érzetének növelése, érzelmi „viharainak” csendesítése
- ❖ Önbizalmának erősítése, de egészséges önértékelésre nevelés
- ❖ Az igazi értékek felismerésére nevelés, az elfogadott erkölcsi normákra nevelés
- ❖ Türelemre, önfegyelemre, alaposságra, felelősségvállalásra nevelés
- ❖ Baráti kapcsolatainak alakítása, erősítése
- ❖ Szűkebb és tágabb környezet megismertetése, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Az óvodai csoportközösség alakításának feltétele, hogy maga a nevelőközösség mutasson pozitív példát szeretetből, elfogadásból, segítségből. Megtépázott értékrendű világunkban fontos feladatunknak tekintjük, hogy a családokkal újra felfedezzük a magyarság néphagyományait, azok belső tartalmát, megtapasztaltatni az állandóság és biztonság élményét.. Ünnepeink, hagyományaink, jeles napjaink építsék a közösséget, és az egyént egyaránt.

Feladatunk

- ❖ Kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása ahhoz, hogy a támogató környezetben jól fejlődjön a gyermek pozitív „én képe”, magabiztossága, önbizalma.
- ❖ Pozitív érzelmi töltés biztosítása az óvodapedagógus - gyermek, gyermek – gyermek közti kapcsolatban.
- ❖ A gyermek szociális érzékenységének és „én érvényesítő” törekvéseinek, önállóságának segítése,ösztönzése.

Erkölcsei tulajdonságokat és akaratot segítő, közös élményeket biztosító óvodai élet megteremtése:

- ❖ igazmondásra, őszinteségre nevelés
- ❖ egymás el és befogadására nevelés
- ❖ helyes önértékelésre, pozitív önbizalomra nevelés
- ❖ az igazi értékek felismerésére nevelés
- ❖ szelídségre, türelemre nevelés
- ❖ önfegyelemre, alaposagra nevelés
- ❖ felelősségvállalásra nevelés
- ❖ hazaszeretetre nevelés
- ❖ az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységének, játékanak támogatása, barátságok összekovacsolódásának segítése.
- ❖ a gyermekek nevelése, óvónői példával arra, hogy elfogadják társaik többiekétől eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, különleges állapotát - vagyis a különbözőség elfogadására nevelés.
- ❖ az óvodás korú gyermek érzelmi állapotának egyensúlyban tartása
- ❖ képességek alapozása, a korosztálynak megfelelő szociális magatartás kialakítása
- ❖ tiszteletére nevelés
- ❖ akarati tulajdonságok fejlesztése (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat stb.).
- ❖ alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztése.
- ❖ A közösségi élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés egyensúlyának elősegítése.
- ❖ kooperációs és kommunikációs képességek, kompetenciák formálása a gyermek-gyermek, gyermek, felnőtt kapcsolatok viszonyában.
- ❖ konfliktushelyzetekben az életkortól elvárható feszültség levezetés, önálló konfliktuskezelésre nevelés.
- ❖ A gyermekek felé, olyan értékrendet közvetítünk, mint: együttérzés, őszinteség, figyelmesség, segítőkészség, önfegyelem, szorgalom, kitartás, szabálytartás.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- ❖ óvodapedagógusi modell adása, utánzásra alkalmas viselkedéskultúra, beszédstílus
- ❖ az óvodapedagógus - gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatban a pozitív attitűd, érzelmi töltés kialakítása.
- ❖ társas kapcsolatok megfigyelése, alakítása.
- ❖ szokások megismertetése, gyakoroltatása, beláttatása, erkölcsi normák közvetítése, közösségi élet szokásainak kialakítása.
- ❖ közös élmények biztosítása.
- ❖ a szűkebb és tágabb környezet megismertetése, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja. Csoport hagyományok kialakítása
- ❖ az ép és különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel közös élmények rendszeres tervezése, szervezése.

A 3 – 7 éves korú óvodás gyermekek erkölcsi nevelésének alapja a családban és az óvodában kialakult érzelmi légkör. Eltérő érzelmi kívánalmainak figyelembevételével igényli a szerető, megértő kapcsolatokat.

A jó érzelmi kapcsolat gyermek és felnőtt között serkenti az egyéni képességek kibontakozását, az aktivitást, önállóságot, hatással van a gyermeki személyiség állapotára. Ha

a gyermeket a családban és az óvodában érzelmi biztonság veszi körül, egészségesebben fejlődik, könnyebben elfogadja a szülőktől való távollétet, az óvodai életet.

Óvodánkban tudatosan alakítottuk ki a szülővel együtt történő beszoktatást, mert a beilleszkedést igyekszünk megkönnyíteni, ezáltal az új környezet szorongást keltő hatása oldódik. Arra törekszünk, hogy az átmenet folyamatos legyen új élmények, és apró örömek segítsék az átállást.

A leendő új óvodásokat a családban meglátogatjuk, óvodába érkezéskor az óvodai jellel ellátott ajándékkal kedveskedünk nekik.

A beszoktatás idején lépcsőzetesen tervezett együttléttünkkel (óvó nénik és dadusok) segítjük a beilleszkedést, az új környezet elfogadását. Úgy gondoljuk, hogy a kedvező érzelmi hatás megteremtése elősegíti a szeretet és kötődés képességének fejlődését.

A sajátos törődést igénylő, viselkedési nehézségekkel (agresszivitás, gátlás) küzdő gyermekekre sok figyelmet fordítunk, magatartásunkkal modellt nyújtunk a különbözőség elfogadására, a konfliktuskezelés formáira. Az óvodai élet rendjével és szabályaival kezdettől fogva hozzájárulunk a védettségi és biztonsági érzet kialakulásához, mert ez a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen.

A viselkedési formákat, a társas kapcsolatokat folyamatosan fejlesztjük, alakítjuk az óvodás évek alatt. Erősítjük a gyermekek egymás iránti szociális érzékenységét, egymás meghallgatásának képességét, türelemre nevelünk.

Arra törekszünk, hogy a gyermek és felnőtt kapcsolatok a bizalomra épüljenek. Segítségadásra, kérésre, együttműködésre szoktatunk. Az eltérő képességű gyermekekhez megkeressük a fejlődést leginkább serkentő egyéni bánásmódot.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő illetve a nagyon jó képességű speciális törődést igénylő gyermekek neveléséhez szükség estén megfelelő szakemberek segítségét kérjük.

A csoportok szokás és hagyományrendszerével egyéni színezetű légkört biztosítunk.

Hagyományainkkal, ünnepeinkkel erősítjük az összetartozás érzését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ a gyermek jól érzi magát a közösségben, érzelmileg kiegyensúlyozott, képes elfogadni a szokásokat, szabályokat, tud alkalmazkodni.
- ❖ kialakul az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igénye (barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés)
- ❖ kialakulnak az erkölcsi tulajdonságai
- ❖ fejlődik feladattudatuk, feladatmegértésük, feladattartásuk, alaposáguk, önállóságuk, elmélyül helyes önértékelésük.
- ❖ érzelmileg és szociálisan képesek az iskolai élet megkezdésére.
- ❖ felnőtt kérése nélkül segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- ❖ a közösségtért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- ❖ érdeklődnek társaik, barátaik iránt, észreveszi, ha valaki hiányzik.
- ❖ a csoportba érkező vendéget, ismerkedő gyermeket szívesen fogadják
- ❖ társaikkal konfliktus helyzetben közösen, kulturáltan próbálják rendezni a nézeteltérést, és ha az sikertelen, csak akkor kérik felnőtt segítségét
- ❖ szavak nélkül is érzik környezetük jelzéseit.
- ❖ ismerik erősségeiket, de hiányosságait is fel tudják sorolni.
- ❖ kezdeményezők, érdeklődők
- ❖ igyekeznek legyőzni önállóan a felmerülő feladatokat.

3.3. Anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés

Célunk

A hagyományörző szemléletű nevelés tudatosan ráirányítja a figyelmet a magyar anyanyelv szépségeire. Magyar népmeséken, népdalokon, mondókákon, verseken, igényes külföldi meséken, történeteken keresztül segítjük a kisgyermek anyanyelvi fejlődését.

Az óvoda szerepe az anyanyelvi nevelésben kiemelt, hiszen a 3 – 7 éves kor a legintenzívebb szakasza a beszédfejlődésnek. Otthon a családjában, majd később óvodapedagógustól hallja először az anyanyelvét. Ebben a korban fejlődik intenzíven a beszéde, együtt a mozgásával, mentális és pszichés fejlődésével együtt. A kapcsolatteremtés egyik legfontosabb eszköze a beszéd. Az óvodai élet mindennapjait áthatja a nyelvi, illetve a metakommunikáció, ezáltal vesszük fel a kapcsolatot egymással, számolunk be élményeinkről, tapasztalatainkról, ezáltal kérünk, örülünk és sírunk.

A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben, részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik.

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek, gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni. Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket gyakran teljesítménye alatt értékelik.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül, kell hatást kifejteni.

Lehetőséget biztosítanunk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során.

Óvodánk tevékenységgel gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre külön is tekintettel vagyunk, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

Feladatunk

- ❖ meghitt, nyugodt helyzetek biztosítása, ahol a gyermek „megnyílhat”, beszédkedve felkelthető.
- ❖ érdeklődés, kíváncsiság fenntartása
- ❖ sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása
- ❖ élményszerű mesélés
- ❖ aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyermeket a szimbolikus gondolkodástól, a tapasztalatokon alapuló fogalomalkotásig.
- ❖ aktív és passzív szókincs bővítésére nevelés
- ❖ a hangzók tiszta ejtésére nevelés
- ❖ a gyermek kommunikációs képességeinek alakítása, fejlesztése.
- ❖ valamennyi tevékenységi területen a helyes magyar nyelv használata

- ❖ játékhöz, tevékenységhez, nevelési helyzethez köthető szólások, mondások, közmondások tanítása
- ❖ olvasóvá nevelés alapjainak lerakása
- ❖ életkori sajátosságok figyelembe vételén alapuló differenciált bánásmód.
- ❖ a tehetséges és a részképesség elmaradást mutató gyermekkel egyénre szabottan foglalkozzon a pedagógus.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Arra törekszünk, hogy az óvoda minden dolgozójának beszéde példaértékű legyen. Az anyanyelv fejlesztése az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt fontosságú, elsősorban a helyes példaadással valósítható meg.

Különösen fontos az, hogy ügyeljünk beszédünk stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszédünk legyen érthető, egyszerű és világos.

Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegyük el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédől.

Tapasztalhatjuk, hogy a gyermekek környezetében egyre kevesebb idő jut a beszélgetésre, mesehallgatásra, mesemondásra.

Nagy figyelmet fordítunk a gyermekek beszédkedvének fenntartására, felébresztésére, biztatjuk őket kérdések feltevésére, melyre mindig választ kapnak, életkoruknak megfelelően.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ kialakul a szándékos figyelem, megszereti a gondolkodást igénylő feladatokat, elemi ismeretekkel bír önmagáról és a környezetéről
- ❖ a fogalmi gondolkodás már kialakulóban van, tudásvágy él benne
- ❖ képes gondolatait nyelvtanilag helyes formában megfogalmazni, kifejezni
- ❖ tisztán ejti a hangzókat
- ❖ végig tudja hallgatni mások beszédét és megérti azt
- ❖ kialakult kudarctűrő képessége

3.4. Fenntarthatóságra nevelés

A fenntarthatóságra nevelés szempontjából a környezettudatos magatartás kialakítása, megalapozása a cél. Óvodai környezetünk (külső – belső) kialakítása, a berendezés, a különféle eszközök és kiemelten a gyermekeket körülvevő felnőttek pozitív példával szolgáló jelenléte, segítőkészsége a legfontosabb. Az egész életen át tartó tanulás igényének és képességének kialakítása érdekében alapvető szokások, magatartási formák megalapozása épüljön be a nevelőmunka gyakorlatába. A tanulási folyamat megalapozása a felfedezéssel, a problémamegoldással, az élményközpontú tanulási helyzetek megteremtésével valósuljon meg. Olyan tárgyi környezet megvalósítása, a célunk, ahol az épület, a csoportszoba, az udvar már külső megjelenésében is sugározza a közösség fenntarthatósági elveinek érvényesítését. A berendezés egyszerű, takarékos, ésszerű, praktikus, helyi sajátosságokat tükröz. A felnőttek adjanak mintát a takarékoságban, ez a gyermeki tevékenységekre (például a villany leoltása, a csap elzárása) és az intézmény működtetésére (tisztítószer használata) is hatással lesz. A hulladékgyűjtés módjában törekszünk megfelelni szelektivitás elvének. Teret kap az újrahasznosítás lehetősége (például a munkahelyeken használt papír újrafelhasználása rajzolásra). Mérgező anyagok nincsenek gyerekek környezetében (növények, festékanyag). Az óvodások számára érthető és feldolgozható zöld jeles napok kapcsán az érthetőség és feldolgozhatóság érdekében célirányos továbbképzési lehetőségeket biztosítunk.

Az eddig leírtakból is látszik, hogy nem új feladatvállalásokról van szó, csak az eddigi tevékenységek tudatosabb, más szempontok szerinti csoportosításáról, egyes tevékenységek hangsúlyozásával szemléletbeli változásokról. A fenntarthatóságot segítő megoldások keresése elvezet a tervszerűbb és következetesebb megvalósítási módok, az egészségesebb életmód kialakítása felé, ahol mindenki tisztában van a fenntarthatóság gondolatával.

Feladatunk:

- ❖ szellemiségünkben tükröződik a fenntarthatóság iránti elkötelezettség
- ❖ mind az épület, mind a közösség már külső megjelenésében is sugározza, hogy itt „fenntartható közösség” él és dolgozik.
- ❖ kihasználjuk szakterületünkön a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit
- ❖ a gyerekek nevelése életkorhoz igazodó, módszerekkel zajlik (sok-sok játékos tevékenység, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása stb.).
- ❖ az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság, a praktikusság jegyében készül, a helyi sajátosságot tükröző természetes anyagokból.
- ❖ az épületen belül energiatakarékos berendezések működnek.
- ❖ elterjedt szokás, hogy ha nincs szükség a villanyvilágításra, lekapcsoljuk azt.
- ❖ víztakarékos WC-öblítők működnek
- ❖ szelektív hulladékgyűjtés minden teremben, az óvoda egész épületében törekszünk (papír, ételmaradék, szerves hulladék, elemgyűjtés)
- ❖ az óvoda működése során a rontott (használt) papír külön tárolóba gyűjtése, hogy a gyerekek elvihessék onnan rajzolni, hajtogatni stb.
- ❖ lehetőség van a használt ruhák, játékok, háztartási eszközök, könyvek cseréjére (a szülők segítségével lebonyolítva).
- ❖ a gyerekek foglalkozási eszközeit, játékaikat körültekintően vásároljuk meg, például: ne legyen mérgező festékekkel bekenve, ne legyen a környezetre káros.
- ❖ szelektív hulladékgyűjtésbe a szülőket is bevonjuk
- ❖ az óvoda berendezésének elsősorban a gyermekek igényeinek és szükségleteinek, valamint a helyi nevelési program kiemelt feladatainak kell megfelelnie a fenntarthatóság szempontjainak figyelembe vételével.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ a gyermekek megértik a nem fenntartható, és a fenntartható fejlődés különbségeit.
- ❖ megismerik játékos formában, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájárulnak a fenntarthatósághoz, tudatosan bennük az alapja annak, hogy a jövő rajtuk is múlik.
- ❖ van elképzelésük a lehetséges jövőről, építve a múlt és jelen játékos tapasztalataira.

3.5.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése

3.5.1.Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

A Sajátos nevelési igényű- oligofrén, autista, beszéd problémával küzdő gyerekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladati, és az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, magatartás, és beilleszkedési zavarral) küzdő gyermekek óvodai nevelése 2018 októbere óta része az Alapító Okiratnak, így intézményünk kötelező feladat ellátása. Az SNI szakvéleménnyel rendelkező gyermekek fejlesztését megbízási szerződéssel gyógypedagógusok látják el az előírt óraszámokban. Továbbá fél állásban óvodapszichológus segíti a munkánkat. Több óvodapedagógus kollégánál részt vett TSMT- terápia a alapképzésen, így a mindennapi munkájukba be tudják illeszteni a tanultakat. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődését elősegítjük az óvodai nevelés, és mindennapok során az egyéni bánásmód, differenciálás alkalmazásával, továbbá a képességek szerint szervezett mikro-csoportos képességfejlesztésekkel.

3.5.2.Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermekek nevelése

A Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermekek fejlesztését egyrésztől a szakszolgálat gyógypedagógus kollégái, másrésztől az óvodapedagógusok látják el, egyéni fejlesztés keretein belül.

A munkatársak folyamatosan egyeztetnek egymással, az óvodapedagógus egyéni fejlesztési tevé a gyermek fejlettségének mérési eredményeire,és a gyógypedagógus fejlesztési terveire épül.

3.5.3.Tehetséges gyermekek

Jelenleg a tehetségígéretet mutató kisgyermek tehetséggondozása az óvodai csoportban történik, egyéni feladatadással. Kiemelt célunk a tehetséggondozás szervezett tevékenységként történő beindítása, két tehetséggondozó műhelyt tervezünk, egy néphagyományörző –énekes –játékos-és egy mozgásos műhelyt, heti 1 alkalommal szervezve a műhelyfoglalkozásokat.

Az óvodai nevelésben, a tanulási tartalmak átadása, képességfejlesztések során alkalmazott mikro-és kiscsoportos tevékenység formák rendkívül alkalmasak az egyéni bánásmódra, személyre szabott konkrét értékelésre, a differenciált feladatadásra.

4.Játék:

4.1 Szabad játék

A gyermek szabadon választhatja a játék témáját, játszótársakat és a játékeszközöket. Ehhez kedve szerint alakíthatja környezetét. A nap folyamán és az óvodai programokon (színház, kirándulás) és az otthonról hozott élményeit a játékon keresztül gyermeki fantáziával újra élheti, feldolgozhatja.

Azokat a képességeket segítjük elő, melyekkel képessé válnak ötleteik, kezdeményező készségük önálló megvalósítására, társas kapcsolataik alakítására, pszichikumuk és kreativitásuk kibontakoztatására, személyiségük harmonikus fejlődésére. A játék gyógyír.

Arra törekszünk, hogy a játékhoz nyugodt, barátságos légkört alakítsunk ki.

Fontosnak tartjuk, hogy a kész játékok mellett a „valami újat” létrehozó, alkotó tevékenység, a játékban is megjelenjen. Támogatjuk a tárgykészítő játékot, ahol a gyermek az otthoni élményeit, jó vagy rossz tapasztalatait „mintázza” meg. Házat, várat épít, babát készít, vág, ragaszt, varr, fűz, barkácsol, a téma spontán adódik, de mégis „felnőttet” játszik, mintázza ezzel az otthonról hozott értékeket, tudást, tapasztalatot.

A szabályjáték lehet mozgásos és értelemfejlesztő, a legfontosabb eleme, hogy a szabályt be kell tartani. Ez erősíti a szabály tudat kialakulását, a „veszíteni tudás” elsajátítását.

Tiszteletben tartjuk alkotásait, lehetőséget biztosítunk azok több napon áttartó folytatására.

Játék eszközeinket úgy választjuk, hogy jó minőségűek, természetes alapanyagúak és variálhatóak legyenek, melyek használatát a játék során együtt tanuljuk.

A játékeszközöket - egyéni fejlettségükhöz mérten- jól látható és gyermekek számára elérhető helyen tartjuk.

A játék és tanulás egységét a gyermeki tevékenységek egyik legfontosabb kapcsolatának tekintjük, mert a 3- 7 éves korú gyermek személyiségfejlesztésében a legfontosabb szerepet tölti be.

4.2.Mozgásos játékok

A mozgás öröme adja a játék „témáját”hintázik, ringatózik, táncol, sűrög – forog. A fiúknál már megjelennek az ügyességi játékok, ahol kiélhetik férfias „harci kedvüket” Az udvari játékok során biztosítunk olyan eszközöket, amelyek ezt a játékot erősítik (labda, kötél, mászóka, gólyaláb, roller, motor...stb.)

4.3.Népi játékok

Ezek szervezése, bemutatása, tanítási kiegészíti és színesíti a kisgyermek mindennapi játéktevékenységét.

- Énekes játékok (vásári, gyűrűs, lakodalmas, párválasztó, szembekötősdí)
- Mozcásos udvari játékok (sorjátékok, hidas játékok, versengő játékok)
- Népszokást őrző és bemutató játékok amik jeles napokhoz köthetők
- Népi játékok készítése, (csutkababa, csuhébaba, kukoricaszár állatok, emberek, sípok)

4.4 Kezdeményezett játék

Játékirányításunk indirekt jellegű, elsősorban a feltételek megteremtése, másodsorban a tapintatos segítség, példák és ötletek adása, valamint megfelelő hely, idő és eszköz biztosítása a feladatunk. A játékkezdeményezésnek akkor van helye, ha a gyermek érdeklődésének megfelelően történik és találkozik egyéni igényével, természetes kíváncsiságával. Az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremthet olyan helyzetet, amelyben játéktevékenységeket ajánl fel.

Udvarainkon is lehetőséget teremtünk a szerepjátékok, népi játékok, szabályjátékok, mozgásos játékok, körjátékok kezdeményezéséhez.

Udvari játékeszközeink hatékonyan szolgálják a nagymozgások fejlődését.

A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére:

- ❖ A szabad játék során örömmel és felszabadultan játszik
- ❖ Tapasztalatok, élmények nyomán dominánssá válik a szerepjáték, szabályjáték
- ❖ Kialakul az együttjátszás igénye, egymáshoz való alkalmazkodás képessége, képesek több napon keresztül egyazon témában részt venni
- ❖ Alkotásaiban, tárgykészítésében egyéni ötleteit, tapasztalatait valósítja meg
- ❖ Szabályjáték megtanulására és a szabályok betartására képes, kialakul szabálytudata
- ❖ Konfliktus esetén kreatív megoldásokra törekszik
- ❖ Beszédkedve erős, közlési vágyát fokozzák, a párbeszédet fejlesztik kifejező készségét, megerősödik az összefüggő beszéde

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1.Szervezett tanulás munkaformái:

Mozgás	Frontális, vagy kisebb csoportos
Mindennapos testnevelés, kocogás	Frontális
Mesélés	Frontális
Verselés	Mikrocsoportos
Énekes játék,gyermektánc	Frontális
Ének-zenei képességfejlesztés	Mikrocsoportos
Külső világ tevékeny megismerése	Mikro csoportos, vagy kisebb csoportos
Rajzolás, mintázás,kézimunka	Kisebb csoportos
Részképességek fejlesztése, egyéni bánásmód szerint	Egyéni

5.2.A szervezett tanulás időkeretei

korcsoport	Verselés- mesélés	Énekes játék gyermektánc	Ének-zenei képességfejlesztés	Rajzolás, festés,mintázás, kézimunka	mozgás	külső világ tevékeny megismerése
	naponta	heti1x	heti1x	heti1x	heti1x	heti 1x
3-4 évesek	5'-8'	5'-10'	4'-5'	10'-15'	10'-15'	10'-15'
4-5 évesek	8'-12'	10'-15'	5'-6'	15'-20'	15'-20'	15'-20'
5-7 évesek	10'-15'	15'-20'	8'-10'	20'-25'	20'-25'	20'-25'

- ❖ 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete: maximum 35 perc
- ❖ 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete:maximum 45 perc
- ❖ 5-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete:maximum 65 perc

5.3. Szervezett tanulás formái

	3-4 évesek	4-5 évesek	5 éves kortól
Kötelező	Mozgás, mindennapos testnevelés	Mozgás, mindennapos testnevelés, Énekes játék, gyermektánc,	Mozgás, mindennapos testnevelés, Énekes játék, gyermektánc,
Közvetve kötelező	Verselés-mesélés	Verselés-mesélés	Verselés-mesélés
Kötetlen	Rajzolás festés, mintázás kézimunka, Külső világ tevékeny megismerése, Ének-zenei képességfejlesztés, Énekes játék, gyermektánc, Egyéni részképességek fejlesztése	Rajzolás festés, mintázás kézimunka, Külső világ tevékeny megismerése, Ének-zenei képességfejlesztés, Egyéni részképességek fejlesztése	Rajzolás festés, mintázás kézimunka, Külső világ tevékeny megismerése, Ének-zenei képességfejlesztés, Egyéni részképességek fejlesztése

5.4 Heti rend javaslat

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti tevékenységbe n megvalósuló tanulás	Verselés, mesélés Ének-zenei képességfejlesztés	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése (tapasztalatszerző séta)	Verselés, mesélés Mozgás	Verselés, mesélés Rajzolás festés, mintázás kézimunka	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése (élményfeldolgozás)
Udvari tevékenységbe n megvalósuló tanulás	Énekes játék, gyermektánc Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés
Délutáni tevékenységbe n megvalósuló tanulás	Egyéni részképességek fejlesztése	Egyéni részképességek fejlesztése	Egyéni részképességek fejlesztése	Egyéni részképességek fejlesztése	Egyéni részképességek fejlesztése

Óvodaközi tevékenységek:

Vegyes életkorú csoportokban lévő életkori sajátosságok miatt, előfordulhat esetenként, hogy a nagycsoportos korosztályban lévő gyerekek aránya (számbeli és nembeli) nem teszi lehetővé a képességüknek megfelelő, bonyolultabb dalos játék,(kérős és népi dalos játékok) továbbá mozgásos játéktevékenység (sorversenyek) végzését a saját óvodai csoportjukban. Erre az esetre „óvodaközi” tevékenységeket szervezünk, heti 1 alkalommal, amelyben minden nagycsoportos együtt részt tud venni.

5.5 Napirend időkeretei

TEVÉKENYSÉG	
Szabad, kötetlen játék a csoportszobában	Tevékenységekben megvalósuló tanulás
	Testápolási teendők
	Folyamatos reggeli
	Verselés, mesélés
Szabad, kötetlen játék az udvaron	Udvari tevékenységekben megvalósuló tanulás (tapasztalatszerző séta, énekes játék, mozgás)
	Edzés, kocogás az udvaron.
EBÉD, testápolási teendők	
PIHENÉS, ALVÁS, mesével, verssel, pihentető zenével	
Folyamatos ébredés, testápolási teendők, uzsonna	
Szabad, kötetlen játék a csoportszobában vagy az udvaron	Egyéni részképességek fejlesztése

5.6. Egyéni bánásmód érvényesülése

Az egyéni differenciált bánásmód egyre több és szerteágazóbb feladatot ad a nevelőközösségnek. Ide tartoznak a részképesség hiánnyal küzdők, a nehezen szocializálhatók, a zárkózottak, a valamiben nagyon ügyesek és a sort hosszan folytathatnánk. Igyekszünk szakmai tapasztalataink útján felismerni a jó képességű gyermeket, illetve a segítségre szorulókat.

Fontos, hogy inkluzív, el és befogadó légkört teremtsünk a gyermekek számára, ahol mindennap megélhetik a sikert, az örömet, a jól végzett munka büszkeségét.

Célunk

- ❖ Felismerni a valamiben „más” kisgyermeket
- ❖ A teljes személyiség egységes fejlesztése, a kisgyermek erős és gyenge oldalainak támogatása
- ❖ Bátorító, ösztönző, alkotó légkör kialakítása
- ❖ Az esélyegyenlőség megteremtése

Feladatunk

- ❖ Az eltérő képességű gyermekek egyéni fejlesztése egyéni, vagy kiscsoportos szervezésben
- ❖ Harmonikus személyiségfejlesztés
- ❖ A gyermek számára sikerélmény biztosítása, spontán tanulás biztosítása
- ❖ Kommunikáció fejlesztése
- ❖ Társakkal való együttműködési formák kialakítása
- ❖ Életkornak, fejlettségnek megfelelő tevékenység szervezése

A család feladata

- ❖ Adjon érzelmi stabilitást a gyerekeknek
- ❖ Nyújtson támaszt, segítséget a készségek, képességek kibontakozásához
- ❖ A család motiválja a gyermeket, segítse, támogassa, erősítse
- ❖ Támogató együttműködés az óvodával, óvodapedagógusokkal, gyógypedagógusokkal

6. Az Óvodai élet tevékenységformái

6.1. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás szervezése nem önálló tevékenységforma, hanem szorosan illeszkedik a játékhoz és egyéb tevékenységi területhez, alapja a figyelem. A figyelem nem más, mint az ingerek közötti szelektálás, épp ezért fontos, hogy milyen motivációval, módszerrel, eszközzel tartjuk ébren a kisgyermek figyelmét.

A tanulás öröm, ha összekapcsolódik gyermek közeli tevékenységgel.

Célunk

Alapos ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, jártasságok kialakítása, gondolkodás, figyelem fejlesztése, tudásgyarapítás játékos, szervezett és spontán tevékenységeken keresztül.

A tevékenység, a megismerés vágya ösztönzi a gyermeket a tapasztalatszerzésre – ez a tanulás alapja.

A nevelési folyamat egésze valójában tanulás is, hiszen spontán vagy irányított módon, a cselekvéses tanulás során tapasztalatokhoz, ismeretekhez jut a gyermek. Az ismereteket az óvodapedagógus által irányított megfigyelésen, illetve gyakorlati probléma és feladatmegoldáson keresztül bevési, megőrzi.

Feladatunk

- ❖ támogató, biztos érzelmi bázist nyújtó környezet kialakítása, melyben épít a gyermek meglévő ismereteire, tapasztalataira.
- ❖ a tapasztalatszerzés folyamatos biztosítása
- ❖ a gyermek kíváncsiságának kielégítése, a kíváncsiság folyamatos ébren tartása
- ❖ élménybiztosítás
- ❖ életkori sajátosságok figyelembe vétele
- ❖ a kisgyermek egyéni sajátosságainak tiszteletben tartása
- ❖ a gyermek önállóságának, kitartásának, figyelmének, feladat és szabálytudatának fejlesztése
- ❖ egészséges önbizalom fejlesztés

A tanulási tevékenység szervezeti keretei

Szervezünk:

- ❖ spontán tanulási tevékenységet
- ❖ egyéni tevékenységet
- ❖ mikro csoportos tevékenységet
- ❖ teljes csoportos tevékenységet

A szervezeti keretek függenek, a tevékenység témájától, az életkori sajátosságoktól.

A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére:

- ❖ örömmel, kíváncsian, aktívan vesz részt a tanulási folyamatban, néha kezdeményezi azt
- ❖ felismeri az ok – okozati összefüggéseket
- ❖ kialakult az elemi, fogalmi gondolkodásuk
- ❖ képesek információ tárolásra, bevésésre
- ❖ feladattudatuk elmélyült
- ❖ munkájuk pontos, alapos
- ❖ kitartóak
- ❖ beszédük világos, érthető, megfelel a nyelvtani szabályoknak
- ❖ képesek önellenőrzésre
- ❖ betartják, sőt maguk is állítanak szabályokat
- ❖ képesek az együttműködésre

6.2.Néphagyományőrzés

A néphagyomány

A hagyományok útján őrizhetjük meg és adhatjuk tovább az eleink által összegyűjtött tudást, tapasztalatot, a múlt értékeit A néphagyományőrző tevékenységeket tartalmilag és időrendileg keretbe foglaltuk és évszakonkénti rendezésben tervezzük. A néphagyományokat az ehhez kapcsolódó tevékenységeket óvodai és csoportos szervezésben tervezzük. Minden épületnek a helyi sajátosságait figyelembe véve, illetve a módszertani szabadságot megtartva lehetősége van arra, hogy a néphagyomány tevékenységeit, az ünnepeket a saját keretei, lehetőségei között szervezze.

6.2.1. Őszi néphagyományok

Mihály nap, Mihály napi vásár – óvodai ünnep

A hagyomány szerint ez a nap pásztor ünnep, e napon számoltak el a pásztorok a rájuk bízott állatokkal, javakkal a gazda felé, ekkor adtak számot egész évi munkájukról. Mihály naphoz helyenként búcsú, bálók vásárok, régi magyar kifejezéssel szólva, sokadalmak köthetők. Az egyik legismertebb volt a Mihály-napi vásár. A gyerekeknek ekkor nem kellett iskolába menni, az asszonyok már hetekkel előtte sűrögtek-forogtak, meszelték, takarítottak, a férfiak pedig szinte csak azt tárgyalták, mit érdemes eladni, vagy venni.

A vásár napján aztán nem is maradt otthon senki.

Feladatunk

- ❖ az épületek őszi díszítése
- ❖ termések gyűjtése, népi időjósítás megfigyelése
- ❖ vásárfia készítése, a vásár megtervezése, szervezése
- ❖ vásározó népi játékok, versek, mondókák tanulása, vásáros történetek hallgatás

Szüret, betakarítás – csoportos hagyomány

Csoportjaink az életkort figyelembe véve részt vesznek szőlő, alma, dió szüreten, kukorica törésen. A szőlőt leszemezzetik, lepréselik a levét elfogyasztják.

A kukoricát megfosztjuk és száradás után termésbábokat készítünk. Zöldség, gyümölcs bábokat készítünk.

Feladatunk

- ❖ a csoportok díszítésének kiegészítése a szüreti hangulatnak megfelelően
- ❖ beszélgetés a régi szüretekről, betakarításról
- ❖ szüretelés, gyümölcsszedés, kukorica törés
- ❖ szüreti énekek, versek tanulása, szüreti dalok, történetek hallgatása
- ❖ séta, kirándulás a Fáy prérházhoz
- ❖ a nagyobbak felvonulása a Fóti Szüreten

Márton nap – óvodai ünnep

Ismerkedés Márton püspök legendájával, az ide kapcsolódó időjóslassal, Márton napon adta ki a gazda a pásztoroknak a „béles adót” vagy „rétes pénzt”. Libás népi játékokat játszunk, mesetörténeteket hallgatunk.

Feladatunk

- ❖ ismerkedés Márton püspök legendájával
- ❖ a csoportok, óvodai helységek díszítésének kiegészítése,
- ❖ közös lámpás készítés
- ❖ lámpás felvonulás a városban a családokkal

6.2.2. Téli néphagyományok

Hazánkban az évszázadok során számos karácsonyi népszokás alakult ki, amelyek a keresztény vallási elemekkel vegyültek. Hosszú népi megfigyelések eredménye a Luca kalendárium, Miklós püspök csodáit, jótékonyágát mesés történetek őrzik. A szegények és a gyermekek védelmezőjeként tisztelték és őrzik emlékét. Róla kapta nevét a mi Mikulásunk. Névnapijának előestéjén megajándékozták a gyermekeket.

Az adventi készülődre minden családnál nagy gondot fordítottak, takarítottak, rendet tettek, sütöttek, főztek, házat díszítettek dióval, ágakkal, fényesre simogatott almákkal. A család apraja nagyja együtt várta az ünnepet.

Mikulásvárás – csoportos ünnep

Feladatunk

- ❖ az épületek téli díszítése
- ❖ mikuláshoz köthető versek, dalok tanulása, Szent Miklós legendájának megismertetése
- ❖ a Mikulás fogadása, ajándékozás a csoportokban

Luca napi búzaültetés – csoportos szervezés

Ezen a napon a legények „kottyolni” jártak a lányos házakhoz, kívántak bőséget, jó termést, jó egészséget a háznépnek. Egyes vidékeken ezen a napon búzát ültettek, melyet a karácsonyi asztalon helyeztek el, vagy egymásnak ajándékozták.

Feladatunk

- ❖ közösen, Luca búza ültetés,
- ❖ a nagyobbak körbejárják az óvodai csoportokat beöltözve, jövő évi jókívánságokat mondókázva, ”kottyolva”

Adventi készülődés, karácsonyvárás – csoportos szervezés

Karácsonyra kihajtott a Luca napi búza, a karácsonyfa zöldjével együtt eleinknél ezek együttesen az életet jelképezték.

Feladatunk

- ❖ családi délután szervezése – adventi koszorú készítés, mézeskalácssütés, karácsonyfa díszek készítése, kismesterségek tervezése
- ❖ a csoportok mindennapjait hassa át az ünnepvárás, zenével, mesékkel, történetekkel, énekes játékokkal
- ❖ Adventi jelképek megismertetése, naptár, koszorú, gyertyák
- ❖ séta a városi Betlehemhez.

Utolsó gyertyagyújtás – óvodai ünnep a családokkal

Helyi adottságainak megfelelően minden épületben szervezzük. Meghívjuk a családokat az utolsó adventi gyertya közös meggyújtására. Továbbá a városban szervezett adventi gyertyagyújtáson is részt veszünk, kis műsorral örvendeztetve meg a közönséget.

Feladatunk

- ❖ ünnepi hangulat megteremtése, díszítéssel, zenével, gyertyákkal, ünneplő ruha viselésével
- ❖ a városi ünnepségre az adott csoport óvodapedagógusai, műsrot állítanak össze.

Karácsony – óvodai ünnep

Valamennyi csoport együtt ünnepel énekkel, versekkel, történetekkel, mesékkel. A nagyobbak pásztorjátékkal, betlehemezéssel lepik meg a kicsiket.

Feladatunk

- ❖ ünnepi hangulat megteremtése, ünneplő ruhával, díszítéssel, terítéssel
- ❖ Karácsonyi mesék, történetek mesélése
- ❖ dalok, versek tanítása

Farsang – óvodai és csoportos ünnep

Legfőbb esemény az alakoskodás, télkergetés, mulatozás, evés – ivás, kiszabáb égetés. Valamennyi csoport közösen kezdi az ünnepet bemutatkozással, csoportokhoz kopogással, majd a saját csoportjában folytatódik tovább a télűzés.

Feladatunk

- ❖ Farsangi népszokások megbeszélése
- ❖ Farsangi maskarák készítése
- ❖ Farsanghoz köthető dalok, játékok, versek, mondókák tanítása
- ❖ Igényes zeneválasztás
- ❖ Farsangi bál szervezése
- ❖ Téltemetés, „Fagy Jancsi”(fóti kiszabáb) égetés, csörömpöléssel, felvonulással az udvarokon.

6.2.3. Tavaszi néphagyományok

Húsvét – csoportos ünnep

A tavasz a természet ébredésének időszaka. Tavasszal megkezdődtek a kerti munkák, vetés, ültetés, a fák metszése. Ekkor voltak a meleg hozó napok, amikor eleink megfigyelték az időjárást és ebből tudták, hogy milyen termés várható. Óvodai környezetünket, csoportszobáinkat, kertjeinket is megújítjuk. Növényeket, virágokat ültetünk, fát gondozunk.

Feladatunk

- ❖ óvodánk tavaszi díszítése
- ❖ kerti, udvari munkák szervezése
- ❖ Húsvéti történetek, mesék mesélése
- ❖ Húsvéti népszokások megelevenítése
- ❖ kalácsütés
- ❖ tojás festés, berzselés, írókázás, levélrátétes festés, hagymás festés,
- ❖ népi játékok játssza, locsolkodás
- ❖ Húsvéti versek, énekek, játékok tanítása
- ❖ locsolkodás a csoportokban

6.3.1. Nemzeti ünnepeink

Nemzeti és csoportos ünnepeinket méltón, hitelesen az életkornak megfelelően szervezzük.

- ❖ Március 15.
- ❖ Nemzeti összetartozás napja, június 4

- ❖ Október 23.

Nemzeti ünnepeinkkel kapcsolatos tevékenységek tartalmát hozzáigazítjuk az óvodás korosztály életkori sajátosságaihoz.

Célunk, hogy a gyerekek megismerhessék a nemzeti jelképeket, hazájukat, kultúrájukat.

Játékos feladatokkal megismerik a nemzeti színeket, és jelentésüket. A nemzeti épületeket-kisebnek képen, nagyobbakkal tapasztalatszerző kirándulások alkalmával- megismertetjük velük. Megismerik a nemzeti Himnuszt, a nagyobbak elsajátíthatják a zenemű hallgatásának megfelelő módját. Részt veszünk a Sándor-huszárok márciusi hadjáratának emlékműsorán a főtí Károlyi kastély udvarán. Magunk is huszáros játékokat játszunk, nagyobbak kokárdát önállóan készítenek el. A Nemzeti összetartozás napján székely népmesét mesélünk.

6.3.2. Ünnepek az óvodai csoportokban

- ❖ Anyák napja
- ❖ Apponyi – napok
- ❖ Nagyok búcsúztatója, évvárók
- ❖ Gyermeknap
- ❖ Születésnapok

6.3.3. Jeles napok

Jeles napok a fenntarthatóságra nevelés tükrében:

Autómentes nap (szeptember 22)

Ösztönözzük a családokat, és gyermekeiket, hogy az autómentes világnap(szeptember 20) alkalmával ne gépjárművel érkezzenek óvodába, lehetőség szerint válasszanak egyéb közlekedési eszközt, vagy sétáljanak.

Víz világnapja (március 22)

Vízzel kapcsolatos játékokat játszunk, a nagyobbakkal kirándulást szervezünk, a Mogyoródi – patakhoz, illetve a Dunakeszi Duna partra.

Föld napja (április 22)

Az épületek udvarán virágokat ültetünk, palántázunk a csoportok veteményes kertjeibe.

6.4. Verselés-mesélés

Célunk

Az irodalom iránti érdeklődés felkeltése és megszerettetése, az anyanyelvi kultúra megalapozása, az olvasóvá válás alapjainak lerakása. Az édes anyanyelv elsajátítása, a helyes magyar beszéd megtanulása, szókincsbővítés. Gyermekeinket megismertetjük a magyar népi kultúra irodalmi kincseivel, népmesékkal, regékkel, történetekkel, versekkel, mondókákkal. A harmonikus nyugodt környezet megteremtése érdekében mesegyertyát, és hívójelet, mesepárnát alkalmazunk

Feladatunk

- ❖ pozitív, harmonikus környezet megteremtése a mesék befogadásához.
- ❖ az életkornak megfelelő, értékes népi, szépirodalmi, külföldi, klasszikus irodalmi alkotások élményszerű közvetítése.
- ❖ a gyermek érzelmi és értelmi világának, szókincsének gazdagítása, meseigényeinek kielégítése.
- ❖ képzeleterő, képzeletteremtés alakítása, fejlesztése.
- ❖ tudatos eszköz és módszerválasztás.
- ❖ hiteles értékközvetítés.
- ❖ igénye anyagkiválasztás.

Fontosnak tartjuk a mindennapos mesélést, verselést, hiszen ez is olyan alapvető igénye a gyermeknek, mint a játék. Az óvodában törekszünk a verselés, mesélés nyugodt feltételeinek megteremtésére. Mesepárnát, és mesegyertyát használunk, zenével hívjuk fel a gyerekek figyelmét a mese kezdetére. A mesét fejből meséljük, és nem olvassuk, így élményszerűvé varázsolva a folyamatot. A versek tanítása egyéni, vagy mikro csoportos formában történik az eredményes elsajátítás, folyamatos személyre szabott értékelés, korrigálási lehetőség érdekében.

Kezdetben azokat a mondókákat, verseket választjuk, melyek segítik a gyermek feloldódását, személyes kapcsolatok építését és ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermek érzelmi életét játékonyszerűen alakítják (lovagoltatók, ringatók, simogatók...).

Lehetőséget teremtünk arra is, hogy a megismert mesék és versek közül alkalmanként kedvük szerint választhassanak.

A nyugodt pihenés megteremtése érdekében rendszeresen mesélünk és folytatásos meséket, történeteket hallgatnak a gyermekek.

Különleges irodalmi élményt nyújtanak a színházi, bábszínházi látogatások.

Lehetőséget teremtünk élményeik újraélésére, dramatizálásra, spontán bábozásra.

Törekszünk a spontán adódó mesélési, verselési helyzetek kihasználására, saját mese-vers „alkotásaik” bemutatására is az udvaron, játék közben, séták, kirándulások során.

Igyekszünk a szülőket tájékoztatni arról, hogy milyen mesét, verset tanulunk, felhívva figyelmüket az otthoni mesélés, közös beszélgetés fontosságára.

A népi mondókák, versek gyakori ismételtetésével a tiszta, szép beszédet, a meséléssel, anyanyelvi játékokkal a gyermeknyelvi képességeinek fejlődését hatékonyan segítjük elő. Gazdagítjuk szókincsét, fejlesztjük beszédjüket.

Arra törekszünk, hogy az óvodában dolgozó felnőttek beszéde példa értékű legyen.

A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére

- ❖ igényévé válik a rendszeres mesélés, verselés. Szereti a néphagyomány kínálta alkotásokat
- ❖ figyelmesen végighallgatja és beleéli magát a cselekménybe
- ❖ szereti a jó ritmusú verseket és mondókákat, érzékeli azok hangulatát
- ❖ vannak kedvenc meséi, meseszereplői
- ❖ szereti, és követni tudja a folytatásos mesék, történetek cselekményeit
- ❖ szívesen vállalkozik versmondásra, rövid mesék, részletek eljátszására
- ❖ szereti, és szívesen nézegeti a különböző témájú könyveket, vigyáz azok épségére. Felfedezi, hogy a könyvek által sok új, érdekes ismerethez juthat
- ❖ kialakul mesetudata

6.5 Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Eleink énekeltek, ha öröm érte őket és énekeltek, ha bánatosak voltak, az ének, a dalolás, a mondókázás megjelent a mindennapi életükben is, munka, babaaltatás közben is.

A közös éneklés és a népi játékok által az éneklés megszerettetése, a zenei érdeklődés felkeltése, a zenei kultúra megalapozása, a tánc, zenés mozgás megszerettetése.

Célunk

A magyar népi, zenei kultúra megismertetése, megszerettetése, nem elhanyagolva ezzel az igényesen válogatott, más országok zenéjét sem. Szép tiszta éneklésre való nevelés. A gyermekek zenei hallásának, ritmus érzékének, zenei emlékezetének, táncos mozdulatainak fejlesztése. Elvünk a „csak tiszta forrásból”, így válogatott, minőségi zenei anyaggal ismertetjük meg a gyerekeket. A zenei képességfejlesztés mikro csoportos formában, zenei képességek szerint szervezeten zajlik. Cél a képességfejlesztési feladat eredményes elsajátítása, folyamatos személyre szabott értékelés, egyéni korrigálási lehetőség biztosítása.

A zenei képességfejlesztés során lehetőséget teremtünk a hallás és ritmusérzék fejlesztésére:

- ❖ tiszta éneklés önállóan és csoportosan
- ❖ megfelelő kezdőhang és tempó átvétele, tartása
- ❖ dalfelismerés, dallamotívumok, dallambújtatás
- ❖ egyenletes lüktetés, dalok, mondókák ritmusa változatos módon
- ❖ zenei fogalom párok megkülönböztetése (lassú-gyors, magas-mély, halk-hangos)
- ❖ zenei improvizációs készség
- ❖ ritmushangszerek használata

Az énekes játékok gyakorlásánál elengedhetetlen a két pedagógus együttes jelenléte a mintaadás, a játékok bemutatása miatt, ezért a képességfejlesztéstől elkülönülten zajlik.

Feladatunk

- ❖ a Kodályi alapelvek figyelembe vétele, a hagyományok megtartása
- ❖ Magyar népdalok, mondókák, népi játékok bemutatása, megszerettetése, tanítása
- ❖ zenei ízlés formálása

- ❖ zenei készségek, képességek kialakítása, fejlesztése: hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus mozgás.
- ❖ a nyelvi képességek fejlesztése
- ❖ közös éneklés, a játék örömeinek elmélyítése
- ❖ igényesen válogatott zenehallgatás összeállítása
- ❖ az életkori sajátosságoknak megfelelő hangkészletű dalok beépítése a munkánkba.
- ❖ ünnepeink, hagyományaink, népi hagyományaink színesítése dallal, tánccal, mondókázással
- ❖ népi hangszerek megismertetése (köcsögduda, doromb, síp, lopótök, furulya)
- ❖ a gyermekek maguk készítette hangszerek használata: kukorica hegedű, dióhéj pengető
- ❖ feladatunk megmutatni, hogy hangszer lehet: tenyerünk, a lábunk, két kocka, két szem dió stb. is

A zenei nevelés lehetőséget ad a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésére, érzelmi életének gazdagítására, a közösséghez való viszonyának alakítására.

Népi játékok, körjátékok, szerepcserés játékok, ünnepi táncok játszása közben formálódik társas és baráti kapcsolata, fejlődik alkalmazkodó képessége.

A zene türelmes, figyelmes befogadására nevelünk.

A nap minden tevékenysége alkalmat teremt az éneklésre, mondókázásra, zenehallgatásra.

Szorosan kapcsolódik a zenei nevelés az óvodai élet valamennyi területéhez, kiemelten a környezeti neveléshez: évszakok körforgásához, a népi hagyományokhoz, a természeti jelenségekhez, állatokhoz, növényekhez, a játékokhoz.

Fontosnak tartjuk, hogy alkalmanként „ízlelgessék” az igényesen válogatott, zenei irodalom klasszikus darabjait is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ ismeri az életkorának megfelelő népdalokat, néptáncot, népi játékokat, mondókákat
- ❖ szereti és ápolja a magyar népi kultúrát
- ❖ élvezettel játszik dalos játékokat, tisztán, örömmel énekel
- ❖ alkalmazni tudja a zenei fogalompárokat
- ❖ felismeri a dalokat dúdolásról, hangszerről is
- ❖ örömmel játszik zenei játékokat, tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ❖ megkülönbözteti az egyenletes löktetést a ritmustól, képes a különbség kifejezésére, használja a ritmushangszereket
- ❖ különböző térformákat alakít, egyszerűbb tánclépéseket, játékos mozgásokat esztétikusan formál
- ❖ figyelmesen hallgatja az énekes és hangszeres előadást, műzenei szemelvényeket
- ❖ használja a hangszereket, maga is készít hangszert természetből, dióból
- ❖ a gyerekek önként, belülről fakadó késztetésként énekelnek, mondókáznak
- ❖ a mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják
- ❖ egyszerű dallamotívumokat tisztán énekelnek vissza
- ❖ dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formákban alkalmazzák
- ❖ halkabb-hangosabb éneklés, gyorsabb-lassabb tempó érzékelése, magasabb-mélyebb éneklés közötti különbséget egyedül is képesek érzékeltetni
- ❖ belső hallásuk fejlett, dallambújtatásra, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére képesek

- ❖ egyöntetűen körben járnak szép testtartással, kézfogással is.
- ❖ egyszerű táncos mozgások elemeit ismerik, helyes testtartással végzik
- ❖ térformák kialakítására képesek
- ❖ tudnak egyenletes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- ❖ próbálkoznak dallamrögtönzéssel, improvizálással
- ❖ élőzenét, népdalokat, komolyzenét, műdalokat figyelmesen hallgatnak, örömet jelent számukra a zene

6.6 Rajzolás, mintázás, kézimunka

A gyermekeink az egész nap folyamán változatos eszközöket használhatnak önkifejezésükre. A rajzolás, mintázás, kézimunka komplex módon találkozunk az óvodai élet különböző tevékenységi formáival.

Fontosnak tartjuk, hogy az eszközök helyes használatának megtanítását.

Az eszközöket a gyermekek által jól látható, elérhető helyen tartjuk, így lehetőségük nyílik a szabad, önálló tevékenykedésre.

A gyermekek munkáival díszítjük az óvoda helyiségeit, ezzel lehetőséget biztosítunk az elkészült alkotások, egymás munkáinak megtekintésére, véleménynyilvánításra.

Megtanítjuk óvodásainkat arra, hogy az elkészült munkát megbecsüljék, örüljenek alkotásaiknak, vigyázzanak saját és egymás munkájára is. Munkáikat megőrizzük.

Kirándulások, séták alkalmával talált „kincseket” otthonról hozható kincseket (toll, csigaház, kavics, toboz, termések, ágak, stb.) folyamatosan gyűjtjük és felhasználjuk.

A szülőket is gyűjtőmunkára sarkalljuk, a gyűjtött anyagokból, kreatív módon ajándékokat, teremtészeket készítünk a gyermekekkel közösen.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy találkozzanak művészeti alkotásokkal a kiállítások, múzeumlátogatások alkalmával.

Célunk

Az örömteli cselekvés biztosítása. Megismertetni gyermekeinkkel a régi kismesterségeket. Természetes anyagok megmutatása, használatának megtanítása.

Biztosítjuk a folyamatos alkotás lehetőségét, az ábrázoláshoz szükséges eszközök nyitott polcon folyamatosan a gyerekek rendelkezésére állnak.

Feladatunk

- ❖ alkotó hangulat teremtése
- ❖ megmutatni a környező valóságot, amelyből a gyermek meríthet.
- ❖ élménybiztosítás
- ❖ az egyéni fejlettségéhez és képességéhez képest, sikerélmény biztosítása
- ❖ anyagok, színek megismertetése
- ❖ eszközök használatának megtanítása, a balesetek elkerülése
- ❖ mutassuk be hazánk, szűkebb és tágabb szülőföldünk, lakóhelyünk népművészetét, hagyományait.
- ❖ ábrázolási témáink legyen összhangban az évszakokkal, az ünnepeinkkel, népi hagyományainkkal

Tartalma

Népi kismesterségek:

- ❖ Szövés, fonás, sodrás
- ❖ Gyöngyfüzés
- ❖ Gyertyaöntés
- ❖ Viaszozás, írókázás
- ❖ Mézeskalács készítés
- ❖ Virágszőnyeg szövése

Népi tárgykészítés:

- ❖ Agyagozás, gyurmázás
- ❖ Varrás, körmöcskésés
- ❖ Termés bábok készítése
- ❖ Babakészítés
- ❖ Papírhajtogatás
- ❖ Gipszöntés
- ❖ Nyomatkészítés
- ❖ Üvegfestés
- ❖ Gyöngyözés

Eszközeink

- ❖ Termések, nád, sás, szalma, gyékény, vessző, csuhé, zöldségek, gyümölcsök,
- ❖ Textilek, fonalak, anyagok, bőr, papír, agyag,
- ❖ Gyapjú, toll, kő, kavics, homok
- ❖ Méhviasz
- ❖ Hagyományos ábrázoló eszközök, tus, toll, ceruza, zsírkréta, festék, gyurma, színes papír, karton

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ élményeit megéli az alkotásban
- ❖ ötletei megjelennek az építésben, téralakításban.
- ❖ rendelkezik a szem – kéz koordinációval
- ❖ finommotorikája fejlett, helyesen fogja és használja az eszközöket
- ❖ emberábrázolása pontos, színes, rész gazdag, mozgalmas
- ❖ fantáziája fejlett, színes
- ❖ képes a tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- ❖ alkotásaira jellemző a részletező formagazdagság, térbeni rendezettség, változatos színhasználat, tiszta, pontos munkavégzés
- ❖ képes önállóan alkalmazni a megismert technikákat, biztonsággal használja az eszközöket.
- ❖ örül egyéni és közös alkotásaiknak, megfogalmazza véleményét, egészséges önbizalommal szemléli saját alkotását
- ❖ örömmel készít népi tárgyakat, ismeri a kismesterségeket, örömmel alkot tárgyakat, melyet játékában, mesében, dramatizálásban is felhasználhat.
- ❖ felismeri a „szépet” az értéket és beépíti az alkotásába.

6.7 Mozgás

Célunk

A mozgás nem szűkül le a testnevelés és udvari mozgás körére, hanem tágabban értelmezve, mozgás a játék, körjáték, énekes játék.

Ebben az életkorban a mozgás által szerzik be a legtöbb tapasztalatot a gyermekek. Fontos, hogy óvodás éveik alatt sok, mozgásos, népi játékkal ismerkedjenek meg.

Az óvodai nevelés minden napján a játékos mozgásnak, tornának minél több lehetőséget biztosítunk.

Feladatunk

- ❖ a gyermeki szervezetet sokoldalúan, arányosan fejlesztése.
- ❖ helyes testtartás kialakítása
- ❖ mozgásműveltség, mozgáskultúra fejlesztése
- ❖ balesetmentes feltételek biztosítása
- ❖ egyéni képességek és a testi adottságok figyelembevétele
- ❖ az egyéni mozgásigény figyelembe vétele
- ❖ az otthonról hozott sport és mozgás igény megismerése, és erre való építkezés
- ❖ testséma kialakítása
- ❖ koordinációs és kondicionális készség fejlesztése
- ❖ testi egészség megóvása, erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség fejlesztése
- ❖ nagy és kismozgások fejlesztése
- ❖ a téri tájékozódás fejlesztése
- ❖ mozgással kapcsolatos szókészlet fejlesztése
- ❖ rend és fegyelem megtartása a tevékenység alatt
- ❖ a mozgás tudatos tervezése

A mozgás tartalma

- ❖ irányított, tervszerű mozgás
- ❖ mindennapos testnevelés
- ❖ spontán szerveződő szabad mozgás

Az irányított, tervszerű mozgás a gyermek fejlődésének alapvető feltétele, tartalmaz didaktikai elemeket, játékos és utánzó mozgásokat, játékokat.

A spontán szerveződő mozgás a kisgyermek ötleteire, mozgás igényére támaszkodik.

A játszótereinket tudatosan úgy alakítjuk, hogy különböző mozgásfejlesztő eszközökkel elősegítjük az állóképesség, erő, egyensúlyozás, ügyesség spontán gyakorlását.

A mozgás megszerettetését és a mozgásigény kielégítését szolgálják az udvarunkon kialakított kerékpár és rollerpályák is, ahol egyéni képességeik szerint választhatnak eszközöket. Elősegítjük ezzel a téri tájékozódó-, egyensúlyozó-, reakció-és állóképességük, szabálytudatuk, *alkalmazkodó képességük*, társas viselkedésük fejlődését.

Testi fejlődése

- ❖ Növekedése, súlygyarapodása megfelel életkorának, egyéni alkatának, túl van az alakváltozáson.
- ❖ Szervezete egészségesen fejlődik, testi szükségleteit irányítani képes.

Mozgásfejlődése

- ❖ mozgása összerendezetté, célirányossá válik
- ❖ örömmel vesz részt a mozgásban, kialakulnak a bonyolultabb mozgásformái
- ❖ ismeri a népi mozgásos játékokat, szívesen játssza
- ❖ az énkép kialakulásától fokozatosan eljut a testének megismeréséig
- ❖ finommotorikája kialakul, egyensúlyozó képessége fejlődik.
- ❖ tökéletesedik téri tájékozódása, bátran és biztonsággal mozog a különböző tornaszereken.
- ❖ fejlődik önbizalma, érzelmileg magabiztosabbá válik
- ❖ szabályok pontos betartásával egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyt tud játszani.
- ❖ labdát vezet helyben és járással, futással egybekötve
- ❖ biztonságosan használja a célnak megfelelő sporteszközöket

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ szeretik és igénylik a mozgást
- ❖ ellenálló képességük, edzettségük, alkalmazkodóképességük szabályhoz és társhoz kialakult
- ❖ mozgásuk egyéni adottságaikhoz mérten összerendeződött
- ❖ mozgásukat tudják irányítani és helyzetben tudják tartani, képesek tempójukat szabályozni
- ❖ téri helyzetekben tájékozódni tudnak, a téri irányokat ismerik a cselekvés szintjén.
- ❖ testtudatuk, dominanciájuk kialakult
- ❖ kitartóan képesek a feladatok elvégzésére: futás, járás, egyensúlyozás, irányváltoztatás, téri tájékozódás, térben mozgás, eszközös játékok (labda, kötél), kúszás, mászás, ugrás.
- ❖ a különféle mozgásos és versenyjátékokban egészséges versenyszellemük kialakult.

6.8 Külső világ tevékeny megismerése

Célunk

A környezeti kultúra, környezettudatos magatartás megalapozása, a szülőföld értékeinek megismerése, megőrzése, az állatok és növények gondozása, védelme. Nyugodt légkör biztosítása a megismeréshez, a felfedezéshez, tapasztalatszerzéshez. Változatos programok szervezése, sétákkal, kirándulásokkal, hogy kezdetben szűkebb, majd tágabb környezetét megismerje.

A spontán és szervezett tevékenységek során aktívan felfedezze fel élő és élettelen környezetét.

A természeti és társadalmi környezet témaköreit szoros egységben dolgozzuk fel.

Építünk a gyermekek meglévő tapasztalataira, figyelembe vesszük családjuk és lakóhelyük jellegéből adódó sajátosságait. Megismertetjük a gyermekekkel szülőföldünk, lakóhelyünk kiemelkedő természeti értékeit, hagyományait, tiszteletben tartjuk a nemzeti és etnikai kisebbség kultúráját. Kiemelt figyelmet fordítunk a matematikai tartalomra is. *A külső világ tevékeny megismerése* során matematikai tartalmú tapasztalatokkal is gazdagodnak a gyermekek, hiszen a matematikai tapasztalatokat a gyermek a körülöttünk lévő és társadalmi környezetből szerzi. Mindennapjainkat átszövi a terítés szimmetriája, az evőeszközök, tányérok sorozata, a napirend ciklikussága, a matematikai játékok, a formák hasonlósága, a színek, formák különbözősége, azonosságai.

Feladatunk

- ❖ életkoruknak, fejlettségüknek és otthonról hozott tapasztalataiknak megfelelő – cselekvéses tanuláson alapuló – tapasztalatok és ismeretek nyújtása
- ❖ alapvető összefüggések feltárása, szokások, készségek, képességek alakítása, melyek elősegítik a környezetben való biztonságos tájékozódást, eligazodást
- ❖ a környezeti és szociális háttér megismerése, folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, környezetükhöz fűződő pozitív szemléletmód formálása
- ❖ élő és természetsarok kialakítása, gondozása, az „élő” tiszteletének tudásosítása, az udvar adta lehetőségek kihasználása
- ❖ ápoljuk kertjeinket, növényeinket
- ❖ madarat etetünk, és itatunk
- ❖ megismertetjük a gyermekekkel lakóhelyünk kiemelt természeti értékeit, a fóti Somlyót, annak természetvédelmi területét, élővilágát:
  - Fóti boglárka
  - Szártalan csüdfű
  - Árvalányhaj
  - Kosbor-félék
  - Östölgyes
  - lakóhelyünk megismerése során - közintézményeink mellett- fontos, hogy megismerjék kulturális, művészi értékeinket is:
    - Ybl Miklós tervezte műemlék templom
    - Németh Kálmán emlékház
    - Károlyi kastély
    - Fáy présház
    - Vörösmarty kunyhó
    - Apponyi Franciska szobra
- ❖ tegyük érzékennyé a kisgyermeket a szülőket a környezeti problémákra(víz, levegő, talajszennyezés, növény- és állatvédelem)
- ❖ fontosnak tartjuk a szülők rendszeres tájékoztatását a környezeti nevelés eredményeiről, segítséget nyújtunk a szemléletváltásban (táplálkozási, vásárlási szokások, takarékoság az energiával...)
- ❖ megismertetjük a gyermekeket a természetben lévő kincsek gyűjtésének szabályaival (mérgező növények, termések...)
- ❖ a napi tevékenységek során megismerkedik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli relációkkal, térbeli viszonyokkal. Általuk fejlődik ítélőképességük, problémamegoldó gondolkodásuk, logikájuk

A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére:

- ❖ képes személyével és családjával kapcsolatos információk közlésére
- ❖ biztonsággal tud szűkebb környezetben eligazodni, óvja környezetét
- ❖ a környezetében fellelhető és jól ismert növényeket és állatokat megnevezi, jellemző tulajdonságaikat el tudja mondani
- ❖ figyelemmel kíséri a természetbeli változásokat, az ok-okozati összefüggéseket értelmezi (pl.: időjárás változás hatása az élővilágra), gyakorolja az elemi közlekedési szabályokat, ismeri a közlekedési eszközöket
- ❖ ismeri a fontosabb közintézményeket és a helyi nevezetességeket

- ❖ kialakul igénye önmaga és környezete tisztaságára, rendezettségére
- ❖ gondozza környezetét, eteti és itatja a madarakat
- ❖ nem szemel, meg tanulja a hulladékot szelektíven gyűjteni
- ❖ tevékenyen részt vesz a növények és állatok gondozásában, védelmében, ismeri és óvja helyi természeti értékeket, hagyományokat
- ❖ képes kifejezni a felismert összefüggéseket, matematikai tapasztalatokat
- ❖ felismeri a problémahelyzeteket és vállalkozik azok vizsgálatára, megoldására
- ❖ összehasonlításokat végez, sorba rendez, bont, azonosságokat-különbségeket felismer, térben tájékozódik

6.9 Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka része az óvodai életnek, mert ez a tevékenység segíti legjobban a gyermeket abban, hogy megtanuljon másért cselekedni, másoknak segíteni, önmagát ellátni. Játékos jellege az óvodás kor végéig megmarad, de továbbra is konkrét célra irányuló tevékenység, mely felelősséggel jár.

Lehetőséget teremtünk az egyes munkafajták fokozatos bevezetésére, folyamatosságára, differenciált

feladatadásra, az önálló munkavégzés lehetőségének megteremtésére.

Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek.

Célunk

Gyermekeink cselekvő tapasztalatszerzés során sajátítsák el azokat a készségeket, képességeket, munkafogásokat, alapvető tevékenységeket, amelyek önmaguk ellátására és környezetük számára fontosak.

Érzékeltejük, hogy minden munka fontos, minden munkának megvan a sikere, öröme. Élje át a gyermek a jól végzett munka örömét.

Feladatunk

- ❖ hagyományőrző tevékenységek gyakorlása során a munka megszerettetése
- ❖ életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő önálló munkavégzés biztosítása
- ❖ munkakedv felébresztése, munkához való pozitív viszony alakítása, a felnőttek példája által
- ❖ erkölcsi jellemvonások és tulajdonságok formálása: feladattudat, felelősségvállalás, kitartás, önállóság, felelősségérzet, pontosság
- ❖ önzetlenségre nevelés
- ❖ elemi munkafogások, technikák bemutatása, tanítása
- ❖ gyermeki méretű munkaeszközök biztosítása
- ❖ Skanzen, tájház látogatás során a régi munkaeszközök bemutatása
- ❖ kert munkák, növény és természetsarok gondozása, egyéb tevékenységek, megbízások adása
- ❖ környezettudatos tevékenységek, szelektív hulladékgyűjtés segítése

Munka jellegű tevékenységek tartalma

Önkiszolgáló munka:

Végigkíséri az óvodás kort, mindennapi szükségleteit - eleinte segítséggel, majd óvodás kor végére önállóan –végzi: testápolás, étkezés, öltözködés, a környezet rendben tartása.

Naposság

A naposság közösségi megbízatás, másokért végzett munka, 4-5 éves kortól folyamatosan vezetjük be.

Alkalomszerű munkák

A közösség érdekében végzett kisebb feladatok, megbízatások teljesítése, állatgondozás, növényápolás, kerti munkák – virágoskert, sziklakert, veteményes, a Tappancs – parkok alkalomszerű takarítása. Teremrendezés, babakonyha takarítása ünnepek előtt, játékok válogatása, ünnepi díszítés. Gyümölcsök előkészítése. Szüreten, betakarításon részvétel. Felhívjuk figyelmüket a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára, környezetük megóvására. Fontos, hogy bevonjuk őket a tervezésbe is, kapjanak olyan közös feladatokat, amikor a szervezés is rájuk van bízva pl. babaház takarítása, berendezése, udvar, kert takarítása, konyhakert ápolása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ megjelenik a munkavégzés igénye
- ❖ szívesen végez fejlettségének megfelelő feladatot, nemcsak kérésre, hanem önállóan is
- ❖ felismeri, hogy hol van szükség a segítségére
- ❖ erkölcsi tulajdonságai kialakultak: kitartó, segítőkész, önzetlen, mély feladattudata van, pontos, alapos, szeret dolgozni
- ❖ az önmagával kapcsolatos feladatokat képes önállóan elvégezni
- ❖ tudja, hogy munkája hasznos tevékenység
- ❖ átérzi az el nem végzett munka hátrányát

- ❖ egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatokat helyesen elvégeznek, megbízatásokat teljesítenek. Képesek a szükségleteiknek megfelelően teljes önellátásra, önkiszolgálásra.
- ❖ naposi munkát, egyéb alkalomszerű tevékenységet szívesen végeznek a közösség érdekében.
- ❖ segítenek az óvoda, csoportjuk rendjének, tisztaságának fenntartásában.
- ❖ megbízatásaikat számon tartják, önállóan végzik.
- ❖ a munkavégzéshez szükséges eszközök, szerszámok célszerű használatát ismerik.
- ❖ ismerik az eszközök használatával járó veszély lehetőségeket.
- ❖ minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- ❖ a környezetükben lévő növényeket óvják, ápolják rendszeresen, az állatok-növények emberi gondozásra szorultságát érzékelik.
- ❖ észreveszik, ha fiatalabb társaik segítségre szorulnak, majd ténylegesen segítenek is ill. felnőtt bevonásáról is gondoskodnak. Feladattudatuk, kitartásuk, kötelességtudatuk megalapozódik.
- ❖ a tevékenységek végzése során az előre tervezés, szervezés, gazdaságos munkafogások alkalmazás is megjelenik.

7.Manó tanoda-felkészítés az iskolára

A Manó-tanoda elnevezésű két óvodai csoportunkat a Fenntartó 2013.-ban hozta létre, az óvoda-iskola átmenet elősegítésének céljából. Az érvényes jogszabályok akkor még nem írták elő az óvodák iskolára előkészítő feladatát, ám gyakorlati tapasztalataink azt igazolták, hogy helye van az óvodai nevelésben. Így létrejött ez a két csoport a Fáy András Általános Iskolában-talán országos szinten is- egyedülálló módon.

Két óvodapedagógus és két tanító végzettségű kolléga végezte a gyermekek iskolára történő felkészítését. A közoktatási rendszer átszervezése eredményeként a két tanító végzettségű kollégától meg kellett válnunk, mert ők a fenntartó önkormányzattól a KLIKK alkalmazásába kerültek át. Helyüket fejlesztőpedagógiát is végzett óvodapedagógus kollégák vették át.

Az óvodai nevelés a csoport berendezését kivéve iskolai környezetben folyik.

A közös étkezőbe járnak a gyerekek ebédelni, tálcán, önkiszolgáló jelleggel, felnőtt mosdót használnak önállóan, amely a folyosó végén található. Több önállóságot követel tőlük, mint óvodai környezetbe járó társaiktól. Mivel a gondozási teendők koordinálására kevesebb figyelmet kell fordítani, ezért képesség fejlesztésre fordítható ez az idő.

A gyermekek utolsó óvodai évében, minden óvodai csoportban az egyéni képességfejlesztések keretén belül, amely az egyéni fejlesztési tervek alapján történik, részesül az iskolai felkészítésben, így elősegítve az általános iskolai tanulmányok eredményes kezdetét.

Azonban vannak olyan gyerekek, akiknek a Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján részkepeszségek fejlesztésében külön megsegítésre van szükségük. Továbbá azok a gyermekek, akiknek szociális fejlődésére is jó hatással van egy iskolai környezet, a Manó tanoda ideális környezet a megfelelő fejlődéshez.

Az intézményi beiratkozás időszakában, a nevelőtestülettel, és a szülőkkel egyeztetve kialakul azoknak a gyerekeknek a névsora, akik az utolsó óvodai évet a Manó tanodában fejezik be.

Bekerülnek egy más környezetbe, saját korcsoportjukban fejlődhetnek, azt a helyzetet ismerhetik meg, amellyel iskolába lépéskor találkozni fognak. Az ott dolgozó óvodapedagógusok nem ismeretlenek számukra, hiszen az óvodai ügyeleti időszakban találkoznak velük.

Az óvodás csoportjaink kisebb létszámmal igazodnak a speciális igényekhez, a tanulási magatartási problémával küzdő tanulók beilleszkedésének megoldásához. Létrejöttének indokai között szerepel, hogy törekszünk arra, hogy az **iskola és az óvoda között egyre nagyobb a szakadékot áthidaljuk.**

7.1 Az óvodai csoportok szervezése

A Manó Tanoda két homogén korosztályú, iskola előkészítő csoporttal működik. Felvállalva az egyéni felzárkóztatást illetve az iskolai életmódra való felkészítést. A törvény által meghatározott létszám keret 42 fő a két csoportban. Mivel e két csoport erősen integrált csoport, a csoportlétszám kialakításánál figyelembe vesszük az ide kerülő gyermekek sajátos problémáit és igényeit is.

Törekszünk annak a hiánynak a betöltésére, amelyet egy nevelési intézmény (óvoda) és egy oktatási intézmény (iskola) közötti átmenet okoz. A Manó Tanodába felvételt nyerhetnek azok a gyerekek akik:

- az Apponyi Franciska Óvodában töltötték előző óvodás éveiket
- az Apponyi Franciska Óvodában töltötték előző óvodás éveiket szakszolgálati javaslat alapján még egy év óvodai nevelés javasolt számukra

Óvoda szempontjából ez előnyös:

Mert a mai óvodák zömére jellemző a nagy létszámú és vegyes életkorú csoportokhoz képest a Manó Tanodában csak iskolakezdés előtt álló gyermekek közösségéről beszélünk.

Úgy tapasztaljuk, hogy a homogén életkorú iskola előtt álló gyermekek csoportja sajátos kompetenciafejlesztéssel éri el a kudarcmentes iskolakezdést.

Gyermek szempontjából ez előnyös:

Mert a szociálisan még nem elég, vagy részképesség zavarral küzdő gyermekek az iskola mai átlagos követelményrendszerét nehezen bírják. Bizonyos képességeik, jelen korunk hatására, háttérbe szorulnak és lassabb ütemben fejlődnek. Az iskolában a spontán ismeretsajátítás, tapasztalatszerzést felváltja az elvárt tudatos tanulás melynek feltétele a figyelem, koncentráció feladattudat megléte.

Mindezeket figyelembe véve egyes kisgyermek számára az optimális, ha legalább az iskolába lépés előtt kis létszámú csoportban fejlődhet. Különösen fontos ez olyan gyermekeknél, akik egyébként valamilyen részképesség zavarral, magatartási gondokkal, tanulási gyengeséggel küzdenek.

7.2 A Nevelés tervezése

A Manó tanoda kiemelt feladata a gyermekek megfelelő felkészítése az iskolai életmódra. Az iskolai élet megkezdéséhez elengedhetetlen a megfelelő szintű készségek képességek felszínre hozása.

Az, hogy a gyermek kudarcra vagy sikerrel kezdi el az iskolai életet, nagyon fontos az egész életen át tartó tanulásához - fejlődéséhez való viszony pozitív megerősítésében.

A követelményrendszerhez igazodva alakítjuk ki óvodai nevelésünk tartalmi vonásait, úgy hogy napi kapcsolatot ápolunk az iskola tanítóival. Fontosnak tartjuk ezt az óvoda iskola átmenet megkönnyítése érdekében.

Feladataink közé tartozik a 5-7 éves gyermekek fejlődésében azon pszichikus funkciók erősítése amelyek megalapozzák az iskolai tanulásához szükséges képességeket, a gyermek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével. Építve az általános óvodai nevelési elvekre (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció) kiemelt feladatnak tekintjük:

- anyanyelvi nevelést
- grafomotorikus funkciók fejlesztését
- munkára nevelést

Egészséges életmódra nevelés:

Testápolás

Helyi sajátosságainkból adódóan elvárható, hogy az idejára gyermekek teljesen önállóak legyenek a gondozási feladatok ellátása terén, hiszen a csoportszoba egy iskolai tanterem a kapcsolódó mellékhelyiségek is iskolai életmódhoz vannak kialakítva. (Nagyobb távolság a csoportszoba és a mosdó között, felnőtt méretű WC, nemekhez igazodó helyiségek)

Táplálkozás

Az étkezési szokások kialakításánál odafigyelünk a kulturált étkezési szokások kialakítására, az evőeszközök helyes használatára, a gyermekek egyéni igényeire de legfőképpen az önkiszolgálásra.

Helyi sajátosságunk hogy az ebédlőben való étkezés az iskolai normák és szokások szerint történik, melyeket fokozatosan sajátítatunk el:

- ❖ evőeszközöket tálcára helyezve viszi a gyermek a kijelölt asztalához, majd felnőtt osztja ki az ételt számukra. Ez a folyamat szeptemberen történik így a beszkoktatás vagy átszoktatás időszakában
- ❖ a tálcán az evőeszközökön kívül a kiszolgáló pultról felnőtt segítséggel kapja meg az egyik fő ételt. Ez a folyamat októbertől – decemberig tart.
- ❖ a tálcán az evőeszközökön kívül a kiszolgáló pultról felnőtt segítséggel kapja meg mindkét fő ételt. Ez a folyamat januártól – év végéig tart.

A másik két étkezés (tízórai, uzsonna) a csoportszobában kötött időben történik alkalmazkodva az iskolai napirendhez alkalmazkodva. Ezen alkalmak adnak lehetőséget a napos munkavégzésre, valamint egyéb munka jellegű tevékenységre.

Öltözködés

A gyermekek ruházata, váltóruhája a csoportszobák előtti folyósón erre kialakított óvodai illetve iskolai szekrényekben helyezhető el. E téren is teljes önállóságot várunk el gyermekeinktől (öltözködés, szekrényrend).

Az önállósodás terén igyekszünk differenciáltan elvárásokat támasztani a könnyebb tevékenységek végrehajtásában pl.: gombolás, patentozás, zipzár felhúzása. A nehezebb finommotorikát igénylő feladatok elvégzésében pl. cipőkötés a feladat megtanulásáig segítséget nyújtunk.

Mozgás

Mozgásfejlesztés terén tudatosan törekszünk a annak ténynek a szem előtt tartására hogy az idegrendszeri érést nagyban elősegíti a mozgás.

Mozgás fejlesztő foglalkozásainkat az iskolai tornateremben valósítjuk meg a (Dr. Tótszóllóssyné Varga Tünde – „Mozgásfejlesztés az óvodában” című módszertani ajánlása alapján melyben külön életkorokra, valamint „iskola előkészítő” korosztály számára találunk tervezetgyűjteményt. Ennél a korosztálynál előtérbe kerülnek az egyensúly -, bőr és izomérzékelést összehangoló fejlesztő gyakorlatok: alaklátás és ritmus összekapcsolása, akadályok leküzdése stb. Alapozva arra, hogy ez a korosztály már jobban terhelhető, mozgásfejlesztés tekintetében lehetőség nyílik a gyakorlatok körülményeinek nehezítésére, távolságok, magasságok növelésére, valamint a precízebb mozgás kivitelezés megkövetelésére. Illetve számos lehetőség adódik az pozitív egyéni virtuskodás, a versenyszellem kialakítására.

Helyi sajátosságainkat kihasználva a mindennapos testnevelés során

- ❖ egyensúlyérzéklet fejlesztünk, testsémát fejlesztünk, szem-kéz koordinációt erősítünk, izomerőt- állóképességet - ügyességet fejlesztünk pl.:

sorversenyekkel, kidobós játékokkal, folyosónkon található ugróiskolával, belső udvaron rollerezéssel, célba dobó játékokkal, ugrókötelezéssel, udvari labdajátékokkal stb.....

- ❖ mindennapi használatban vannak a csoportszobában megtalálható mozgásfejlesztő és idegrendszeri érést elősegítő speciális eszközök p.: trambulín, csepphinta, egyensúlyozó bolyák stb....
- ❖ tudatosan törekszünk a holtidő fejlesztő célú kihasználására pl.: a hosszú folyosó lehetőséget nyújt téri tájékozódás, nagymozgások, érzékelés, észlelés, dominancia(lateralitás), szenzomotoros utánozó mozgások, koordinációs feladatok szenzomotoros

Pihenés

Az óvodás korú gyermekeknél elengedhetetlenül szükséges az életritmusukba ágyazva az aktív tevékenységek és a pihenő – regeneráló időszakok harmonikus összerendezése.

Ebben a korosztályban már megjelenik a kevesebb pihenési igény, ezért ehhez és a személyi adottságainkhoz alkalmazkodva, lehetőségünk nyílik az egyéni differenciálásra amely a pihenőidő lerövidítésével valósulhat meg.

Anyanyelvi értelmi nevelés, fejlesztés:

A Manó Tanodában az anyanyelvi nevelés legjobb színtere a hagyományörző szemléletű nevelésnek.

A meséket a verseket a magyar népi kultúrából merítettek, emellett a város sajátos irodalmi hagyományait is igyekszünk beemelni a tanulási folyamatba. (pl. Fóti mesék stb....)

A sajátos korosztálynak megfelelően igyekszünk a meseanyag kiválasztásánál a hosszabb terjedelmű, bonyolultabb cselekményű az un. folytatásos meséket előtérbe helyezni.

A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll, mindennapjainkat jellemzi, hogy teret engedünk a gyermeki élménybeszámolóknak, mesélésnek.

Élményszerző kirándulásokat szervezünk, ahol bővíthetjük ismereteiket, fejleszthetjük kommunikációs készségeiket.

A kiemelt anyanyelvi nevelés hozzájárul a gyermek önbizalmának kifejlődéséhez, szociális kapcsolatainak kialakításához és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulását megkezdését.

Tapasztalataink szerint valamely területen való lemaradás – másság, erősen csökkenti ebben a korban a gyermeki önbizalmat, amely fontos szerepet tölt be a tanulás megkezdésekor.

Erre alapozzuk anyanyelvi nevelésünket. (Melyet a 1 számú melléklet tartalmaz.)

Kiemelt feladataink közül napirendünkbe is beépülő tevékenység melyet a tízóra előtti időszakban tartunk mindegy 10-15p erejéig. A kezdeti szabad beszélgetések, játékos hangutánzó, kritikus hangok kiejtését gyakorló játékoktól, jutunk el a hangfelismerésig, hangzókra bontásig, szótagolásig – összhangban a ritmussal. Tanítókkal konzultálva alkalmazkodunk az első osztályos tananyaghoz, azaz az írás olvasás előkészítéséhez. Felvállalva mindazokat a hiányosságoknak a pótlását, amelyeket jelen korunkban az infokommunikációs eszközökkel való túlzó bánás okoz.

Úgy gondoljuk erre vezethető vissza az egyre nagyobb számban előforduló beszédhibás, kommunikációs nehézséggel küzdő gyerekek problémája.

Szakszolgálat munkatársaival napi kapcsolatban állunk, akik a gyermek aktuális fejlettségi szintjéhez mérten segítenek bennünket a napi munkában.

Logopédus irányításával személyre szabott feladatokat adunk, valamint a segítünk a gyakorlásban.

Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

Manó Tanodába érkező gyermekek integrálása a csoportba az átszoktatás-beszoktatás időszakában valósul meg szeptember hónapban.

Az óvodapedagógusok fölveszik az előző években a gyermekkel foglalkozó kollégákkal a kapcsolatot, informálódik családi háttéréről, illetve személyi anyagából következtetéseket vonnak le. Ezek tükrében tervezik meg a gyermek egyéni fejlesztését, illetve állítják össze az ehhez szükséges eszköztárat.

A szocializáció területén a Manó Tanoda, a már megtanult társas kapcsolati készségeket továbbfejlesztve igyekszik olyan közeget biztosítani mely a másságot, az alkalmazkodást és az elfogadást erősíti.

A csoportokban is előfordulhatnak, de az iskolai ebédlőben bizonyosan találkoznak gyermekeink olyan gyermekekkel, akik láthatóan eltérnek társaiktól. Az elfogadáshoz szükséges érzelmi viszonyulást igyekszünk megtanítani személyes példaadással.

A napirendünk során alkalmat biztosítunk olyan játékos tevékenységeknek ahol követendő erkölcsi vonások megélését elősegítjük. Pl.: metakommunikációs utánozó játék, beszélgető kör, „ölelő kör”.

Csoportjainkba zömmel kognitív képességeikben gyengébben teljesítő gyermekek járnak, de előfordul sajátos nevelési igényű gyermek. A befogadás időszakában különös gondot fordítunk egymás elfogadására és a csoport kohézió erősítésére.

Gyermekeink az óvodás kor végére érzelmileg és szociálisan képesek az iskolai élet megkezdésére.

Értelmi nevelés

Feltételezzük, hogy a hozzánk került 5-6 éves gyermekek értelmi képességeik azon szintjén vannak melyre speciális módszerekkel, feladatokkal tudunk építkezni. Különös tekintettel kell lennünk a figyelem, koncentráció területén elmaradással küzdő gyermekek fejlesztésére. Napi szinten alkalmat teremtünk, szabályjátékok, 3-4 fős társas és kártyajátékok szervezésére. Gyűjtőmunka keretében a témához kapcsolódóan könyvek, képek, interaktív eszközökkel bővítjük ismereteiket. Törekszünk a kooperatív munkákra, érdeklődésre számot tartó komplex feldolgozásokra. Teret engedünk, sőt támogatjuk az egyéni kezdeményezéseket melyeket a többiek ötleteivel tovább építünk.

Néphagyomány jeles napjainkhoz kötődően dramatikus játékokat szervezünk, ahol a gyerekek aktívan részt vesznek (szüreti multság, Mihály napi vásár stb...). Kis tudóssokként egyéni feladatokat kapnak, háttér információk begyűjtésére, illetve az őket érdeklő, de még nem érthető tartalmak feldolgozására (pl.: csillagászat, bogarak élete, különleges állatok megismerése, történelmi múltunk stb...). Szükség szerint egyéni fejlesztő játékokkal folyamatosan differenciáló tevékenységeket végzünk. Jelen van csoportjainkban a tehetséges és a részképesség gyengeséggel küzdő gyermek is, ezért folyamatosan kétirányú feladatmegoldásokra törekszünk. Mindenkit képességei szerint értékelünk, biztosítva ezzel az előrehaladását.

Különös figyelmet fordítunk a hátrányos és ingerszegény környezetből érkező gyermekek fejlesztésére.

A szülőket is próbáljuk alternatív megoldásokkal ösztönözni a gyermekre való odafigyelésre. Ilyen tevékenység lehet a gyermekek könyvtárba való beíratása, ahol a szülő a gyermekkel együtt közös program keretében ismerkedik a tudás birodalmával.

Játék

A Manó Tanodában a játék az elsődleges színtere a gyermekek fejlesztésének. A játékeszközök megválasztása életkornak megfelelően és a fejlesztendő területek szerint történik.

Döntő többségében szabály és társasjátékok, szabályt követő építőjátékok, több lépcsős kártyajátékok, kooperatív és szoliter játékok lehetőségének használatát kínáljuk fel a gyermekeknek.

Célunk

Az önfeledt, boldog, tartalmas játék segítése, mely egyben fejleszti

- ❖ észlelést
- ❖ figyelmet
- ❖ koncentrációt,
- ❖ szabálytudatot
- ❖ feladattudatot
- ❖ szociális képességeket
- ❖ önbizalmat
- ❖ gondolkodást
- ❖ verbális képességeket
- ❖ testsémát
- ❖ finommotorikát
- ❖ toleranciát
- ❖ közösségi szellemet

Célunk, hogy a gyermekeket sikerélményekhez juttatva megtalálják helyüket a közösségben, önértékelésük, önbecsülésük helyes irányba fejlődjön. Ennek érdekében játékos feladatok alkalmazásával, speciális egyénre szabott játéktevékenységekkel törekszünk önmaguk és mások elfogadására, valamint a közösségi kohézió erősítésére.

Programunk a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének, mert a gyermekek 5-7 éves korban még a játékot részesítik fő tevékenységüknek, ezt felhasználva alakítjuk tevékenységeinket az egész nap folyamán.

A szabad játék alkalmával szabadon választhatnak játék témát, játszótársat és játékeszközöket.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakoztatását. Mindezt feltételteremtő tevékenysége mellett, a szükséges, és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával éri el.

A játékban a gyermek egész személyisége fejlődik, formálódik erkölcsi ítéletalkotása, alakul viselkedése, szociális szokásainak zöme.

Fontos feladatnak tekintjük, hogy a játék során a gyermekek beszédkedvét természetes és önkéntelen módon lehet felkelteni. Elősegítve a kommunikáció, metakommunikáció valamint a beszédtechnika elvárható szintű fejlődését. Ezért az óvodás korban előforduló játékfajtákon (gyakorló-, szabály-, szerep-, konstrukciós játék) kívül fontos szerepet kapnak a dramatikus játékok (szituációs-, kommunikációs játékok), hiszen a kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik kifejeződése.

A nap folyamán a játékhoz nyugodt, barátságos légkört alakítunk, ahol a gyermekek szabadon választhatják meg játék tevékenységeiket, játszótársaikat és a játékeszközöket.

Ehhez teret és lehetőséget, megfelelő eszközöket biztosítunk. Kezdeményező készségükre alapozva elősegítjük a gyermeki önállóságot, kreativitást, szociális kompetenciák fejlődését. Támogatjuk a játék alkalmával a játékhoz szükséges eszközök, tárgyak barkácsoló

tevékenységét. Tiszteletben tartjuk alkotásait, lehetőséget biztosítunk azok több napon áttartó folytatására.

Játék eszközeink megválasztásánál a fő szempont, hogy megfelelő minőségűek legyenek, kellően változatos játéklehetséget biztosítsunk számukra.

Előnyben részesítjük az életkorhoz alkalmazható fejlesztő tartalmú játékokat.

Feladataink

- ❖ a napirendet úgy szervezze, hogy a legtöbb időt biztosítsa a szabad, zavartalan, egybefüggő játéktevékenységekre,
- ❖ tevékenységeinket úgy szervezzük hogy azt a gyermek a nap folyamán élvezetes játékként élje meg
- ❖ támogatjuk az otthonról, közvetlen környezetből hozott újrahasznosított tárgyi eszközöket, melyeket közös barkácsolás során újrahasznosítunk, törekszünk arra hogy meglátassuk a gyermekekkel az ezekben rejlő lehetőségeket
- ❖ Támogatjuk a 3-4 fős csoportokban történő játékot, melynek során előtérbe kerül az összedolgozás, egymás megértése, egymásra figyelés, egymás motiválása

Tapasztaljuk, hogy a sok gyermek esetében erőteljes vonás az egocentrizmus mely a játékeszközök meg nem osztásában, illetve agresszív megnyilvánulásokban mutatkozik meg. Ennek leküzdésére olyan mozgásos játékokat szervezünk, melyben különösen fontos a játszótársak elfogadása illetve a kudarc tűrése.

Megfigyeléseink alapján különösen fontos hogy a gyermekek életkoruknak megfelelő játéktevékenységeket játszanak, mert azt tapasztaljuk hogy bizonyos játéktémák kimaradnak az életükben pl.: a szabadban való fogócska, bújócska fára mászás. Ennek érdekében számos versenyjátékot szervezünk a szabadban illetve a tornateremben. Éljük meg a hagyományos játékformák örömet, egyensúlyban tartva a mai korban általánossá vált interaktív játékokkal párhuzamban.

7.3 A tevékenységek időkeretei

Napi életünk időkereteit a megtervezett és megszervezett heti rend, illetve napirend biztosítja, mely megfelelő időtartalmú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységeket kínál a gyermekek számára.

Helyi sajátossága a Manó Tanodának hogy az általános óvodai élethez és napirendhez képest a következőkben tér el:

- ❖ alkalmazkodnunk kell az iskola nyitva tartásához amely reggel reggeli játékidő hosszabb mivel az étel kiszállítása az iskola tanítási rendjéhez alkalmazkodik
- ❖ kiemelt fejlesztés – ami anyanyelvi vagy finommotorika, tízórai előtt valósul meg közvetve kötelező jelleggel
- ❖ tízórai kötött időben a csoportok saját termében történik
- ❖ közvetve kötelező tevékenységek 9:30-10:30
- ❖ szabad játéktevékenység, egyéni differenciálások levegőzés 10:30-12:00

Délelőtti tevékenységek	
Időkeret	Tevékenység
6:30 – 7:30	Gyülekezés Játék szabadon választott tevékenységek
7:30 – 8:30	Játéktevékenység saját csoportban
8:30 – 8:45	Kiemelt fejlesztés
8:45 – 9:15	Gondozási teendők, tízórai
9:15 – 9:30	Mindennapos testnevelés
9:30 – 10:30	Közvetve kötelező tevékenységek, egyéni fejlesztések
10:30 – 12:00	Szabadjáték, séta, levegőzés
Délutáni tevékenységek	
12:00 – 13:00	Gondozás, ebéd
13:00 – 14:30	Pihenő
14:30 – 15:00	Gondozás, uzsonna
15:00 – 17:00	Szabad játék

7.4. A tevékenységekbe ágyazott tanulási folyamatok tervezése

Tervező munkánkat az ONOAP- ban és a Apponyi Franciska Óvoda Néphagyományörző Pedagógiai Programjának megfogalmazott irányelvek szerint, az adott gyermekcsoport ismeretében végezzük. Az irányelvek azonosak fenntartva a pedagógusok módszertani szabadságának lehetőségét.

Tervezés időkeretei:

I. szeptember 1-május 31. éves terv szerinti tevékenység tervezés – szervezés, heti rend és napirend

II. június 1-augusztus 31. nyári időszakra vonatkozó napirend s az ezzel kapcsolatos szervezési feladatok

A tervezés formái:

- ❖ éves anyaggyűjtés (tevékenységformákra vonatkozó, az évszakhoz, a gyermeki élet eseményeihez kapcsolódó lehetséges tartalmak gyűjteménye)
- ❖ egy nevelési évre szóló félévenkénti tervezés és mérés-értékelés, szükséges korrekciók elvégzése (A nevelőmunka tervezése, az óvodai élet tevékenységformáinak (egészséges életmód fejlesztése, közösségi, játék, munka, anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés, tevékenységben megvalósuló tanulás) az óvodapedagógus feladatainak megfogalmazása).
- ❖ néphagyományörzés ünnepköréhez történő tervezés (adott téma függvényében, kapcsolódva a természeti és társadalmi témakörökhöz, a gyermekek életét meghatározó eseményekhez)

Manó Tanoda óvodapedagógusainak tervező munkáját több éves szakmai gyűjtőmunka, segédanyagok, szakmai anyagok segítik, melyek eddigi eredményeink, „jó gyakorlataink”, az korszerű óvodapedagógiai szemléltre épülő bevált pedagógiai módszereink gyűjteményei.

Ezek a következők:

- ❖ Anyanyelvi fejlesztő játékok gyűjteménye 1. melléklet
- ❖ Finommotorika, grafomotorikai ajánlás gyűjtemény 2. mellékelt

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Tervezetünk kiegészíti óvodánk pedagógiai programját különös hangsúlyt fektetve a 2019 szeptember 1-vel hatályba lévő módosításokra, melynek elsődleges célja a gyermeki készségek, képességek fejlesztése, támogató környezet megteremtésével. Emellett sajátos nevelési feladataink szellemében az óvodáskor végére elérendő sikerkritériumoknak megfelelő képességfejlesztés. Ezek a képességfejlesztések 5-35p-es kötelező jellegű tervezett, szervezett, játékos feladatokat felölelő tevékenységek.

A tevékenységekben megvalósul tanulás a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével, a gyermeki kompetenciák, attitűdök erősítésével, képességeik fejlesztésével valósítjuk meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ szellemi aktivitásukat próbáljuk szabad légkörben, egyéni differenciált feladatadással megfelelő számú és minőségi eszköz biztosításával előhívni.
- ❖ életkoruknak megfelelő ismeretek közvetítésével a tanulási folyamatokat egyénre szabottan, az iskolai életmódhoz szükséges készségeket fejlesztve végezzük
- ❖ a foglalkoztatási formáknál előnyben részesíti az egyéni és mikro csoportos foglalkoztatást, a kooperatív technikákat, párhuzamos tevékenységek szervezésével
- ❖ a sajátos nevelési igényű gyerek , illetve a tanulási nehézséggel küzdő gyermek esetében differenciáltabb, tudatos fejlesztő munkát végzünk építve a szakszolgálati ajánlásokra
- ❖ törekszünk a folyamatosságot és fokozatosságot valamint a rendszerességet igénylő tanulási folyamatok megszervezésére, melynek során lehetőséget adunk a felfedezésre, a kísérletezésre és a problémamegoldásokra
- ❖ előnybe részesítjük az a tudatos iskolai tanulási folyamatok alkalmazását p.: otthoni gyűjtő és kutató munka, „házi feladat” stb....

7.4.1A külső világ tevékeny megismerése

A környező világunk felfedezésének megismerésének célja megegyezik a többi óvodai csoportfejlesztési, megismerési céljaival, kivéve a matematikai tapasztalatszerzés területét. Itt nagyobb hangsúlyt kap ez a fejlesztési cél. Manó tanodai csoportjainkban az óvodapedagógusok feladataiban térnek el a többi csoporttól, szem előtt tartva a csoportok sajátosságait.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ változatos alkalmak teremtése a sokoldalú minél több érzékszervvel való tapasztaláshoz
- ❖ lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek megismerhessék az őket körülvevő élő és élettelen természetet, ezáltal spontán és szervezett tapasztalatokat szerezzenek
- ❖ törekszik a minél több gondolkodásra ösztönző helyzetek teremtésére, és számtalan mozgásos érzékszervi tapasztalat lehetőséget biztosít

- ❖ ösztönzi a gyermeket az önálló véleményalkotásra, segíti döntési képességük fejlődésében illetve tudatosítja bennük a nem fenntartható- és a fenntartható fejlődés különbségét
- ❖ aktív tevékenységek során tanítja meg az újrahasznosítás fontosságát, és lehetőséget biztosít a szelektív hulladékgyűjtésre
- ❖ a vidékies környezeti kultúra előnyét felhasználva lehetőséget biztosít a természet szépségeinek hasznosságának valós környezetben történő megismerésére
- ❖ környezetük megismerése során lehetőséget teremt kísérletek végzésére, bogarak, növények megfigyelésére ezáltal alapozva meg bennük a tudatos környezetbarát szemléletet
- ❖ kirándulásokat szervez ahol lehetőségeket teremt tömegközlekedési eszközök (busz, Metro, vonat, hajó)
- ❖ közeli családokhoz megfigyelő sétákat szervez, melynek során, növényekről, állatokról, azok kicsinyeiről, népszokásokról, sajátos munkafolyamatokról szerezhetnek tapasztalatokat
- ❖ településre jellemző gondos hagyományörző szemléletet úgy próbálja közvetíteni hogy ezen rendezvényeken a csoport aktív részvételét biztosítja (Szüret, karácsonyi gyertyagyújtás, húszárnap, paradicsomfesztivál)
- ❖ törekszik arra hogy a gyerekek életkoruknak megfelelő szinten ismerjék szülőföldjüket, hazájukat, nemzeti ünnepeiket, lakhelyüket, lakcímüket.

Matematikai tapasztalatszerzés

- ❖ minél több alkalmat teremt a gyerekek matematikai érdeklődésére alapozva hogy felismertessen elemi ok-okozati összefüggéseket, megtapasztalja a közvetlen környezetében lévő matematikai jelenléteket
- ❖ igyekszik rávezetni őket a logikus gondolkodásra, segítve őket abban, hogy saját véleményt alkossanak, állításaik tartalmát megmagyarázhassák, amennyiben kudarcot vallanak tévedéseiket fogadják el törekedjenek a kijavítására.
- ❖ szám és mennyiség fogalma biztos jártasság szintjén a 20-as számkörben legyen mérhető, műveletek bontása, halmazok képzése a 10-12-es számkörben történjen
- ❖ törekszik hogy a mindennapok során magabiztosan használja a jobb és bal kezét, értse laterális fogalmát
- ❖ alkalmat teremt játékos formában a síkban és a térben való tájékozódásra, ezzel párhuzamosan alakítsa ki a gyermekekben a térbeli tájékozódás képességét (előtte, mögötte, közelebb, távolabb stb..)
- ❖ játékos módon alkalmat teremt összehasonlításokra összemérésekre, azonosításokra csoportosításokra, arra ösztönzi a gyermeket, hogy használja a gyűjtőfogalmakat illetve három-négy elemet tudjon besorolni az adott kategóriába
- ❖ tevékenykedés közben alkalmat teremt tapasztalat szerzésre oly módon hogy tudatosuljon bennük a sík és a test forma fogalma
- ❖ törekszik, hogy a matematikai mennyiségek összehasonlítása során, ne csak szóban alkalmazzák a több-kevesebb-egyenlő kifejezéseket, hanem egyéni képességeikhez igazodva használjanak relációs jeleket is
- ❖ törekszik hogy biztosan használják a matematikai kifejezéseket, életkoruknak megfelelő szinten a matematikai problémákban jártasak legyenek

7.4.2. Verselés, mesélés

Minden óvodás gyermekünket beíratjuk a könyvtárba ahova havi rendszerességgel ellátogat a csoport .Igyekszünk ellátogatni településünk kultúrháza által biztosított színházi matiné műsorokra, minden gyermekünk rendelkezik színházbérlettel .Az irodalmi anyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a csoport összetételét (BTM, SNI, tehetség) különös tekintettel erkölcsi vonások erősítésére, valamint pozitív magatartási minták kiemelésére. Számos találós kérdéssel, nyelvtörővel, erősítjük a logopédus és a fejlesztő pedagógus munkáját, e területen rendszeres konzultációkat tartunk.

Napi megszokott mesélésen kívül többször nyújtunk lehetőséget irodalmi élmény átélésére, illetve folyamatos mesélést tartunk a csoport befogadóképességének megfelelően. Preferáljuk a folytatásos történeteket, melyeknek fejezeteit rendszeresen feldolgozzuk. Komplex módon igyekszünk feldolgozni a már közismert irodalmi alkotásokat felhasználva a zene és a festészetben rejlő lehetőségekkel. (pl.. Csukás István: Süsü, Bálint Ágnes: Vizipók, Mazsola stb..)

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ törekszik a gyermeki kíváncsiság felkeltésére irodalmi élmény nyújtásával melynek során a képzelet, gondolkodás, figyelem, esztétika magasabb szintre fejlődik
- ❖ tudatos magatartásával igyekszik a gyermeki fejlődési szintekhez alkalmazkodni oly módon, hogy könnyebben és nehezebben is feldolgozható verseket, meséket, rigmusokat, szótörőket tervez
- ❖ személyes példamutatással közvetíti a magyar nyelv szépségeit, szemlélteti annak dallamosságát ritmikáját, törekszik a választékos és kulturált beszédmodor átadására
- ❖ maradandó élmény nyújtásával lehetőséget teremt az irodalmi alkotások képszerű megjelenítésére ezáltal fejlesztve a gyermeki fantáziát
- ❖ lehetőséget teremt, hogy a szabad játék során megélve élményeiket, eszközöket felhasználva szerepjáték formájában jelenítsék meg a mesehősöket történeket
- ❖ könyvtárlátogatást szervez, ahol segítséget nyújt a gyermekek fejlettségének és érdeklődésének megfelelő irodalmi mű választásában otthoni feldolgozásra

7.4.3Mozgás, mozgásos játék

Tapasztalatink szerint a mai kor gyermekei igen kevés időt töltenek a szabadban, nagymozgásokra nincs lehetőség, a szülői féltés okán, illetve az IKT eszközök túlzott használata miatt számos mozgásos tevékenységben életkori elvárásokhoz képest rosszul teljesítenek. Célunk a rendszeres mozgásos tevékenységek által edzettségük, állóképességük, erőnlétük fejlesztése, illetve a bennük rejlő feszültségek oldása. Amint az tudható a mozgás által fejlődik a gyermeki tudat is ezt kihasználva, minél több mozgásos tevékenységet kínálunk fel a nap folyamán.

Helyi sajátosságot kihasználva tervezhetünk az iskolai tornacsarnokban illetve, tágas udvarunkon sporttevékenységeket. Törekszünk eszközellátottságunk bővítésére. Fontos feladat számunkra a valamilyen részképeség hiányával küzdő gyermekek fejlesztése, rehabilitálása. Ezen tevékenységek során segítünk a gyermeknek reális énképet kialakítani önbizalmát erősíteni szociális és értelmi képességét fejleszteni (fegyelem, kitartás, önuralom, szabálytudat, együttműködés, kudarctűrő képesség stb....)

Tevékenyen veszünk részt a városban évek óta hagyománnyá váló a Fáy Iskola szervezésében tartandó Oviolimpián.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a napi gyakorlás biztosítása mozgáskészségeik fejlesztése érdekében
- ❖ törekedni a szabad levegőn történő minél hosszabb ideig való tartózkodásra
- ❖ rendszeresen alkalmat teremteni arra hogy minden gyermek megtalálhassa a fejlettségének érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgásformát
- ❖ minél több alkalmat teremtsz a mozgásos játékokban és a sportban rejlő számos lehetőség feltárására az értelmi képességek, az anyanyelvi fejlesztés stb....
- ❖ törekszik arra, hogy minél több olyan fejlesztő mozgásos játékokat kezdeményezzen melynek során fejlődik a téri tájékozódás, egyensúly, laterális dominancia koordináció, nagy- és finom-mozgások
- ❖ anyanyelvi fejlesztés terén tárgyak testrészek téri irányok viszonyok hasonlóság különbözőség megnevezése stb....
- ❖ pozitív megerősítéssel támogatja az alacsony önbizalommal önértékeléssel bíró gyermekek továbblépését

7.4.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás mintázás kézi munka segítségével gazdagítjuk a gyermek tér-, forma és színeképzését elősegítjük a képi gondolkodás fejlődését. Tevékenységeinkkel rávezetjük az esztétikai érzékenység útjára kialakítjuk benne a szép iránti nyitottságot, igényességet. Ez azon terület ahol számtalan lehetőség adódik a finommotorikai fejlesztése, a téri irányok, jobb-bal viszonyának és a , keresztmozgások gyakorlásának. Támogatjuk azon gyermekek tevékenységét melyekben látjuk a kreatív alkotó képzelet megnyilvánulását az egyéni látásmód megjelenését, lehetőség szerint igyekszünk pályázatokon részt venni.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ kapcsolja össze a vizuális nevelést az óvodai nevelés egyéb területeivel pl.: irodalmi, színházi élmények, külső világ megismerése stb..
- ❖ a gyermek sikerélmények juttatásával biztosítja a szabad alkotás örömeinek megtapasztalását. Segítve ezzel a vizuális észlelés, emlékezés képzelet és fantázia kibontakozását
- ❖ törekszik rá hogy a különböző anyagok technikákat megismertesse az azokkal való bánásmód megtapasztalása a mindennapok része legyen
- ❖ élvezettel vesz részt a gyermekek alkotó munkájában velük együtt örül az elkészült alkotásoknak ezáltal serkentve őket a további alkotó munkára
- ❖ a faliújságon folyamatos kiállítást szervezünk gyermekeink alkotásaiból
- ❖ megtanítjuk őket saját és társaik munkájának megbecsülésére, év végén az összegyűjtött munkákat ballagási ajándékként átnyújtjuk

- ❖ önállóan is tudják alkalmazni az elsajátított technikákat játékok színesítésére (vágás, hajtogatás, újbábok, öltöztető babák stb....)
- ❖ támogatja a gyermeket abban hogy az ábrázoló tevékenység az önkifejezés fontos eszközévé váljon, a mögötte zajló alkotómunka örömteli esemény legyen
- ❖ környezettudatosan rávezetjük, hogy munkája során ne teremtse hulladékot, lássa meg a tárgyakban az "újraateremtés" lehetőségét
- ❖ támogatjuk abban szándékában, hogy alkotásaival tegye szebbé környezetét

7.4.5 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységen túl célunk, a gyermek személyiségének, zenei munkánkat a népi gyermekjátékokra a helyi hagyományörző kultúrára illetve az igényes kortárs művészeti alkotásokra.

Mindennapi élet szerves részévé tesszük a közös mondókázást éneklést táncolást. Néphagyományörző gyermektánc műsorainkkal aktívan részt veszünk városi rendezvényeken. Kiemelt figyelmet fordítunk a zenei képességfejlesztés alkalmával a pontos ütem, és ritmusérzék gyakorlására, amely az eredményes írás-olvasás tanulás elengedhetetlen feltétele.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ mikrocsoportos zenei képességfejlesztéssel differenciáltan nyújtjuk át az ismeretanyagot illetve, ebben a formában segítjük azok gyakorlását és elmélyítését
- ❖ a zenei sokszínűség megismertetésével bemutatásával az esztétikai fogékonyság felkeltése célunk
- ❖ azon zenei anyagok átadását megtanítását tervezzük melyben olyan ritmusok szerepelnek mint szinkópa, negyed szünet, éles ritmus stb....
- ❖ zenei relációk gyakorlása beszédben énekekben hangszeres játékban a már ismert módon (mély-magas, gyors-lassú, halk-hangos)
- ❖ támogatjuk az élvezettel, irányítás nélkül, spontán, szabadon énekelni mondókázni körjátékot játszani szerető gyermekcsoportok tevékenységét
- ❖ városi rendezvények által biztosított szereplések során igyekszünk helyi néptánc elemeket néptáncleléseket megtanulni
- ❖ IKT eszközök felhasználásával lehetőséget teremtünk a klasszikus és a kortárs zene hallgatására

7.5 Manó-tanoda családokkal való kapcsolata

Nem szabad arról megfeledkezni, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda ezt csak megtámogatja, illetve kiegészíti az intézményes nevelést kihasználva.

Fontos hogy megismerhessék az óvodai programunkat elképzeléseinket, érezzék hogy a gyermek jó kezekben van szeretettel fordulunk felé, meghatározó számunkra a gyermek személyiségének fejlesztése.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, segítségnyújtást ajánlunk fel, illetve támogató magatartást tanúsítunk a problémás helyzetek megoldásában.

Kapcsolattartás formái:

- szülői értekezlet a Tanodába lépés előtt
- Fogadóóra szükség szerint
- Iskolába lépés előtt tájékoztató jellegű fogadó óra
- Családlátogatás fellépő krízishelyzet esetén

Kapcsolat az iskolával:

Helyi sajátosságunk, hogy a Fáy András Általános Iskola épületében egy külön folyosón található a Manó Tanoda. A közelséget kihasználva folyamatos kapcsolatban vagyunk volt óvodásainkkal azok tanítóival. Az alsós tanítókkal napi szinten találkozunk, adódó alkalmakkor konzultálunk. Iskolai rendezvényeken rendszeresen részt veszünk, ünnepek, sportrendezvények stb....

Közösen használt terek az udvar mely tágas és természet közeli, illetve az ebédlő ahol az alsó tagozatos gyermekekkel közös időben fogyasztjuk el az ebédet.

8. Ellenőrzés, mérés értékelés

8.1 Óvodapedagógusok

- ❖ Teljesítmény-értékelés, és önfejlesztési terv az eredmények alapján
- ❖ Szülői elégedettség mérés
- ❖ foglalkozások látogatása
- ❖ pedagógiai, tanügyi dokumentumok vezetésének ellenőrzése

8.2 Gyermekek előrehaladásának ellenőrzése, mérése értékelése.

Célunk a nevelés folyamatát nyomon követve a csoportok szokás és szabályrendszerének megfigyelése, mérése elemzése értékelése, és a kapott eredmények beépítése a további fejlesztési feladatokba.

Egyéni fejlettség mérése:

A gyermekek fejlődési eredményeit, fejlettségi állapotát egyéni fejlettségmérő dokumentum vezetésével követjük nyomon.

Minden gyermek rendelkezik egyéni fejlettséget mérő dokumentummal, amelynek része:

- ❖ komplex anamnézis
- ❖ befogadás időszakáról készült feljegyzés
- ❖ testi fejlődés jellemzői
- ❖ mozgásfejlettség jellemzői
- ❖ érzelmi akarati élet jellemzői
- ❖ szociális fejlettség, társas kapcsolatok jellemzői
- ❖ értelmi fejlettség jellemzői egyéni fejlesztési terv prevenció, korrekció tartalmakkal
- ❖ tehetségígéret azonosításának mérőlapja
- ❖ egyéni beszélgetés, a szülői tájékoztatás megvalósulásának jelenléti íve

Az óvodapedagógusok évi 2 alkalommal, meghatározott időpontban végzik a méréseket, és rögzítik az adatokat, kidolgozzák az egyéni fejlesztés további lépéseit.

Gyermeki elégedettség mérése:

Óvodai tevékenységekről készült fotók alapján értékelik a gyermekek amit kedvelnek (mosolygó arc) és amit kevésbé kedvelnek (szomorú arc)

Kimeneti mérés:

A pedagógiai programunk kiemelt feladatai, az anyanyelvi nevelés, érzelmi, erkölcsi közösségi nevelés, néphagyományörzés területén az óvodai nevelés hatékonyságának mérésére szolgál.

Nevelési terv értékelése:

Az óvodapedagógusok fél éves időtartamra készítik el a csoportok nevelési tervét, amelyet százalékos értékeléssel zárnak, a csoport létszámának megfelelően. A következő féléves nevelési tervbe beépítik az eredményeket.

9. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelem szorosan összefügg a családvédelemmel, mivel a gyermeki személyiségfejlődés alapjai a családban tapasztalhatóktól, látottaktól függenek. A családból öröklő a gyermek azt a szociokulturális mintát, amely tevékenységeinek motivációs rendszereiben, kommunikációs magatartásában felfedezhető. Elsődlegesen a család szocializálja gyermekét, ezzel kialakíthat a gyermekben egy olyan „technikát”, amelyet automatikusan használ. Ezért fontos számunkra a családok életének megismerése.

Veszélyeztetett gyermek az, aki családjában vagy környezetében olyan ártalmaknak van kitéve, ami testi, szellemi, erkölcsi fejlődését károsan befolyásolja.

Látens veszélyeztetettségről akkor beszélünk, ha a veszélyeztető körülmények fennállnak, de a gyermek még nem károsodik.

Valódi veszélyeztetés esetében egy tartós veszélyhelyzet alakul ki és bekövetkezik a károsodás.

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

Célunk

A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak biztosítása és érvényesítése, preventív eszközök megtalálása, alkalmazása.

Probléma esetén azonnali segítségkérés és a megoldások keresése.

Gyermekvédelemmel kapcsolatos feladataink

- ❖ A gyermekek családi körülményeinek nyomon követése.
- ❖ A családi nevelés feltérképezése, megismerése.
- ❖ Hirtelen megváltozott magatartás, fáradtság, izgatottság, fizikai állapot romlás felismerése, jelzése az érintettek felé. Igyekszünk a lehető legtapintatosabb módon megkeresni az okokat, s ha kell segíteni a probléma megoldásában is.
- ❖ Megfelelő kommunikatív viszony kialakítása, mely alkalmas a problémák megbeszélésére.
- ❖ A veszélyeztetettség korai felismerésével preventív lépések megtétele.
- ❖ A megoldáshoz esetleg külső szakember, intézmény segítségének igénybevétele.
- ❖ Együttműködés a szakszolgáltató intézményekkel, szakemberekkel.

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőségű.

- ❖ Gyermekvédelmi munkánk hosszú távú célja a helyi sajátosságok ismeretében a mentálhigiénés óvodai rendszer kialakítása, minden óvodás korú gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek gondozása.
- ❖ Programunk gyermekközpontú, törekszünk a szociokulturális ártalmak enyhítésére és a magatartási, tanulási zavarok megelőzésére, *hátrányos helyzetből való felzárkóztatásra*.
- ❖ Fontosnak tartjuk a családokhoz való közeledést, a nyitott kommunikációt, az őszinte, előítéletektől mentes, *bizalmon alapuló* kapcsolatot.
- ❖ Fokozottan figyelünk a *problémára utaló jelekre*, és *tapintatosan segítve* reagálunk azokra.
- ❖ Az óvodai gyermekvédelem magában foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet.
- ❖ A gyermekre való odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben észrevegyük a problémákat (nehezen nevelhetőség, testi-szellemi fejlődésben való lemaradás, magatartás és viselkedési zavarok, hátrányos helyzet, veszélyeztetettség).

A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős, valamennyien az első számú jelzőrendszer tagjai vagyunk, nincs mérlegelési lehetőségünk, ha gyermekbántalmazást (testi, lelki, vagy elhanyagolás) tapasztalunk azonnal, írásban jelezzük az ESZEI felé.

Gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek

- ❖ A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik - segély, nyugdíj, alkalmi munka után járó jövedelem.
- ❖ Szűkös lakás körülmények, kevés az egy főre jutó alapterület.
- ❖ Egészségtelen lakhatási feltételek.
- ❖ A szülők alacsony iskolai végzettsége.
- ❖ Család hiánya – állami gondozásba vett, vagy onnan kikerült gyermek, egyszülős család, elvált szülők.
- ❖ Beteg vagy korlátozott képességű szülők.

Bántalmazás, erőszak megelőzése

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermek nevelése. ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek –és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a

gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésben, feltárásában, megszüntetésében.

Az óvoda közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében, és megszüntetésében, e célból is együttműködik a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, és a önkormányzat szociális képviselőjével. Továbbá a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más intézményekkel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekménnyel kapcsolatban érzékeny nem csak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények látványa is. Mindez megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek megismertetésére, alkalmazására is motiválni kell őket.

A veszélyeztetettség felderítése családlátogatással, egyéni beszélgetéssel valósítható meg leghatékonyabban. A gyermek jogainak érvényesítése elsődlegesen a családra tartozik.

Gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek

- ❖ Veszélyeztetettség: olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.
- ❖ Fizikális bántalmazás.
- ❖ Szexuális zaklatás
- ❖ Szülői felügyelet hiánya.
- ❖ Elhanyagoló szülői magatartás.
- ❖ Hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények.
- ❖ Lelki bántalmazás.
- ❖ Éhezés nem megfelelő táplálkozás.
- ❖ Indokolatlan hiányzás az óvodából.
- ❖ Deviáns környezet – alkoholizmus, drogfüggőség, játékszenvedély.

Az óvodapedagógus feladata

Meg kell nyernünk a szülőket, hogy **bízzanak meg bennünk**, nyíltan merjék kérni segítségünket. Ne érezzenek szégyent, ha valakinek segítségre van szüksége. Ehhez szükséges az óvónők korrekt titoktartása is.

- ❖ az első családlátogatáskor a gyermekek megismerése
- ❖ a családi környezet és bánásmód megfigyelése, az anamnézis és a *környezettanulmány* rögzítése
- ❖ a hátrányos, - halmozottan hátrányos helyzet és veszélyeztetettség jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- ❖ A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek

Azonnali jelzés az intézményvezető felé, ha bármi eltérőt tapasztal a gyermek életében, viselkedésében.

Hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, fejlesztéssel igyekszünk segíteni. Amennyiben szükséges, szakemberek segítségét kérjük (logopédus, fejlesztő pedagógus). Mivel a családnak a nevelésben elsődleges szerepe van, ezért az óvónő és a gyermekvédelmi megbízott feladata a szülők segítése, szükség szerint az egész család „gondozása”. Ha erőfeszítéseink nem járnak eredménnyel, külső szakember segítségét kell igénybe venni (orvos, nevelési tanácsadó, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, gyámügy).

A gyermekvédelmi megbízott feladatai

- ❖ Minden nevelési év elején *felméri a három, vagy több gyermekes családokat, illetve összegyűjti a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek adatait.*
- ❖ Munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás formáit a csoportos óvónőkkel, szülői munkaközösséggel, védőnővel, orvossal, önkormányzattal és *családsegítő központtal.*
- ❖ A feladatokat időrendben rögzíti, segélyezésekre javaslatot tesz, segíti a szakszolgálatokhoz irányítást (Nevelési Tanácsadó, *Tanulási Képességeket vizsgáló Bizottság, Beszédivizsgáló Központ...*).
- ❖ Rendszeresen látogatja a veszélyeztetett gyermekeket, és segít a hátrányos helyzetű családok gondozásában, - *figyelembe véve a családok egyéni sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot.*
- ❖ Segíti az óvónők gyermekvédelmi munkáját.
- ❖ Gyermekvédelmi továbbképzéseken részt vesz, és tájékoztatja kollégáit.
- ❖ Évente készít kimutatást a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, fogyatékos, három vagy többgyermekes családokban élő gyermekekről.

Minden nevelési év végén értékelést készít gyermekvédelmi tevékenységéről.

10.Migráns gyermekek

A migráns gyermek az a gyermek, aki valamint akinek családja nem magyar állampolgár és munkavállalás, tanulás, vagy menekültügyi okokból tartózkodik Magyarországon.

- ❖ Óvodánk biztosítja az inkluzív, befogadó hozzáállását, a toleranciára nevelést, és a migráns gyerekek önazonosságának erősítését. A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.

Feladatunk:

- ❖ Felkészülés a gyermek fogadására, megismerkedés a családdal, későbbiekben a család kultúrájával.
- ❖ Kezdeti időszakban a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése
- ❖ Az eltérő nyelv, szokások, étrend elfogadtatás a gyermekkel
- ❖ A migráns gyermeket segíteni kell abban, hogy a magyar nyelvet minél hamarabb elsajátítsa, s ennek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig a magyar gyermekközösség.

11.Az óvoda kapcsolati rendszere

11.1 Óvoda- család kapcsolata

Nyitott óvoda

Intézményünk teljesen nyitott, az érdeklődő szülő előzetes megbeszélés alapján, óvodai csoportokban maximum 2 fő, bármikor felkeresheti óvodánkat és betekintést nyerhet mindennapjainkba.

A kicsik **beszoktatását** is segíti, ha a szülők tevékenyen részt vesznek benne, mindenkor meghallgatva erről az óvónők kéréseit.

Nyílt napok

A hozzánk jelentkező gyermekek szülei számára az óvodai beiratkozás előtt, a már felvett gyerekek szülei részére, konkrétan abba az épületbe, ahová fel lettek véve a beiratkozás után szervezzük, minden nevelési évben, tavasszal, és kora nyáron. Az érdeklődők megismerkedhetnek az intézménnyel, a pedagógiai programmal, az ott dolgozó óvodapedagógusokkal.

Tájékoztatás, kommunikáció

Számunkra fontos a szülőkkel való napi kapcsolat. Szükség esetén a napi információ átadás szóban megtörténik. Bővebb tájékoztatás céljából az óvodapedagógusok egyéni beszélgetés formájában informálják a szülőket. Az óvodai csoportok a szülők közreműködésével közösségi felületen zárt csoportokat üzemeltetnek, ahol az információátadás folyamatos.

Minden gyermekről készül egyéni fejlődési dokumentum, amely követi a gyermek fejlődését. A dokumentum tartalmát évente 2 alkalommal egyéni beszélgetés során megismertetjük a szülőkkel, és elmondjuk a gyermek fejlődésének fázisait.

Fontos hírforrás *óvodánk honlapja*, amely rendszeresen tartalmaz új információkat az óvoda életéről.

Családlátogatás

Az újonnan hozzánk kerülő kisgyermeket otthonukban is meglátogatjuk. Célunk, hogy megismerjük a családot és a kisgyermek környezetét. Itt alkalom nyílik a nevelési szokások a szülői kérések, gondok megbeszélésére.

Szükség esetén a családlátogatáson részt vesz az intézmény vezetője és a gyermekvédelmi felelős is.

Családoknak ajánlott ünnepeink, hagyományaink, programjaink

Ősz

- ❖ Mihály napi vásár
- ❖ Márton napi lámpás felvonulás

Tél

- ❖ Adventi, családi hét
- ❖ Utolsó gyertyagyújtás

Tavasz

- ❖ Apponyi Franciska napok, sportrendezvény

11.2 Óvoda –Iskola

Jó kapcsolatot ápolunk a Fáy András Általános Iskolával, ahol Manó tanoda csoportunk működik. Az iskola óvodásokat érintő rendezvényeire rendszeresen kapunk meghívót.

Továbbá iskolába készülő nagycsoportosainkkal részt veszünk a Garay János Általános Iskola „iskolába hívogató” programjain.

Célunk, elmélyíteni a kapcsolatot az alsó tagozatos tanítókkal, lehetővé tenni számukra, hogy még iskolakezdés előtt megismerhessék a hozzájuk készülő gyerekeket. Továbbá az óvodapedagógusok is meglátogathassák a már kisiskolás óvodásaikat.

11.2 Óvoda –Iskola

Jó kapcsolatot ápolunk a Fáy András Általános Iskolával, ahol Manó tanoda csoportunk működik. Az iskola óvodásokat érintő rendezvényeire rendszeresen kapunk meghívót.

Továbbá iskolába készülő nagycsoportosainkkal részt veszünk a Garay János Általános Iskola „iskolába hívogató” programjain.

Célunk, elmélyíteni a kapcsolatot az alsó tagozatos tanítókkal, lehetővé tenni számukra, hogy még iskolakezdés előtt megismerhessék a hozzájuk készülő gyerekeket. Továbbá az óvodapedagógusok is meglátogathassák a már kisiskolás óvodásaikat.

11.3-Egyéb kapcsolatok

Kapcsolatainkban törekszünk az együttműködésre, a hiteles és őszinte párbeszédre, a konstruktív együtt gondolkodásra, a segítségnyújtásra.

- ❖ Fót város Polgármesterével, Képviselőtestületével
- ❖ A Polgármesteri Hivatal dolgozóival
- ❖ A Fóti Családsegítő Szolgálat munkatársaival
- ❖ A Fóti GESZ. munkatársaival
- ❖ Fót általános iskoláinak pedagógusaival
- ❖ A Fóti Boglárka óvoda és bölcsőde vezetőjével és munkatársaival
- ❖ A fóti Gondviselés óvoda vezetőjével és munkatársaival
- ❖ A fóti 100 Juhocska óvoda vezetőjével és munkatársaival

Szakmai munkánkat segítő kapcsolataink:

- ❖ Fáy András Általános Iskolával együttműködési megállapodás alapján
- ❖ A Fóti Pedagógiai Szakszolgálat munkatársaival
- ❖ A Fóti Népművészeti Szakközépiskolával együttműködési megállapodás szerint
- ❖ A Fóti Zeneiskolával együttműködési megállapodás szerint.
- ❖ A fóti Vörösmarty Művelődési Házzal
- ❖ A fóti Németh Kálmán emlékházzal

Az Apponyi Franciska Óvoda nevelőtestülete határozatképes ülésén készült jegyzőkönyvben szereplő 100 % - os igenlő elfogadó szavazás alapján a Pedagógiai Programot elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselője az alábbiakban hitelesítő aláírásával tanúsítja. A Pedagógiai Program közzétételéről mint óvodavezető gondoskodom.

Kelt: Fót, 2021.év 09.hó 01.nap

óvodavezető

12.Felhasznált irodalom

- 1.Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodás korban(Okker Oktatási kiadó 2000.)
- 2.Dr. Rónáné Falus Júlia: Amit az óvónőnek észre kell venni. (Flaccus Kiadó Kft.2015)
- 3.Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde:Mozgásfejlesztés az óvodában.(Bp.,FER-CO Kft,és Váci Ofszet Kft.1994).
- 4.Forrai Katalin: Ének az óvodában. (Bp.Editio Musica 1974.)
- 5.Nagy Jenőné: Gyermektükör(ONME Egyesület 2008)
- 6.Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel(ONME Egyesület 1996)
- 7.Óvodai Nevelés Országos Alap Programja 36362012.(XII.7.) Korm. rendelet.
- 8.Önértékelési kézikönyv óvodák számára.
- 9.Tanfelügyeleti kézikönyv óvodák számára
- 10.Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában (Szolnok,JNSZ.Pedagógiaia intézet 1995.)

Manó Tanoda

Kommunikáció, Anyanyelv fejlesztés

Jelen mellékletünk összeállításában az a szándék vezetett bennünket, hogy segítséget nyújtsunk adott helyzetek, alkalmak és más nevelési lehetőségek minél optimálisabb kihasználása tekintetében. Minden óvodai tevékenységformára (játék, séta, gondozás, foglalkozás) jellemző a beszélgetés, a társalgás a párbeszéd. Fontos szem előtt tartani, hogy minden közös tevékenység serkenti a beszélgetési kedvet fejleszti az értő figyelmet és ez hozzájárul a jó kommunikációs képesség kialakításához. Ezt a gyűjteményt elsősorban 5-7 éves korú gyermekek anyanyelvi fejlesztésére szánjuk, a tematika felépítésében nincs időrendiség meghatározva, a gyermekcsoport összetétele, nemek aránya és fejlettségi szintjük illetve a logopédus és fejlesztőpedagógus által év elején elkészített felmérések befolyásolják. Természetesen az óvodapedagógus egyénisége, a program által nyújtott módszertani szabadság is döntő tényező a lentiek alkalmazásában.

Bizalomerősítő, kapcsolatteremtő, ismerkedő gyakorlatok (beszoktatás időszakában)

- Szemkontaktus kialakítása – *bemutakozó, ismerkedő játék*
- Az adás-kapás gyakorlás – *párok alakítása, tárgy oda-vissza adogatása*
- Érintéssel járó játékok gyakorlása – *érintőfogó, húz-húzz engemet, egymás hátára rajzolás ujjal, „sótörés”, karba fonva kakaskodás stb...*
- A gyermekek közötti együttműködés elősegítése - *páros gyakorlatok végzése, bekötött szemű társat vezetni.*
- Névkör Játék – *társ nevének ismétlése és megjegyzése*
- „Ez én vagyok” játék – *magukról jellegzetességek felsorolása*
- „Ki vagyok én” játék – *ez vagyok én játék folytatása, kitalálással*
- Asszociációs játék - *én szeretek futni de nem szeretek*
- Névfogó játék – *megfogás előtt egy másik gyermek nevének kiáltása.... egyéb szabályokkal is lehet játszani*

Artikulációs előkészítés

- Fújó játékok - *ping-pong labda, tollpihe, gyertya stb...*
- Hol van a kismánó – *nyelvtorna a nyelv balra jobbra le és fel mozgatása a szájon kívül és belül*
- nyelvgyakorlatok – *nyelv felhelyezése a szájpadlásra, leszorítása, nyelv ajkak közé helyezése stb..*
- Ajaktorna - *ló pata hangja, méhecske zümmögése, mackó brummogás, jóga zöngés stb...*
- Horgász játék szájjal - *pattogatott kukorica,ogyoró szem felvétele csak ajakkal*

Beszédkésztség

- Utánzás - *állathangok, beszédhangok, természet hangjai stb...*
- Mondókák, énekek, versek tanulása
- Képek megnevezése, értelmezése, és folyó beszéd gyakorlása összetett mondatokban
- Párkereső
- Rokon értelmű szavak gyűjtése
- Események, mese eljátszása
- Szerepcsere – *egymás eljátszása, felnőtt, vagy híres ember jellemző vonásainak eljátszása majd kitalálása*
- Meselánc – *„egyszer volt hol nem volt ..... - folytatd*
- Barkóba
- Asszociációs játék - *erről jut eszembe ...*
- Szógyűjtés - *szókincs bővítés adott témakörökben*
- Szó szerkezetek kiegészítése, toldalékok pótlása
- Párbeszédes szituációk
- Szavakból mondatalkotás
- Mesélő kockával játék – *cselekvés, főhős, tárgyak képével ellátott dobókockákkal való játék*
- Hibakeresés szóban, mondatban
- Helyzetgyakorlatok, játékok - *játékos hangutánzó játékok pl.: repül a repülő, hajókiált hangja stb....*
- Fehér, fekete, igen, nem játék - *a letiltott szavakat lehet változtatni*
- Szókígyó készítése rajzolással – *háromszög alakú formákba közismert tárgyak képeivel kell a kígyó testét beborítani amiről lehet történetet kitalálni*
- Kakukktojás játék
- Postás játék – *fülbe sűgva tovább kell adni egy szót, vagy mondatot*
- Mit visz a kishajó játék
- Mese kitalálása, folytatása

Verbális emlékezet

- Szólánc – *szó utolsó hangjával kell új szóval folytatni a láncot*
- hangok ismétlése növekvő elemszámmal
- mondat bővítmények
- az elhangzott mondat pontos megismétlése
- Mi van a táskába - *szómémória tematikája szerint*
- viccek, közmondások, szólások értelmezése
- ellentétes jelentésű szópárok keresése kitalálása
- Többjelentésű szavak keresése

Auditív emlékezet

- tárgyak, nevek, sorozatok visszamondása

- „Mi változott” – *játék helyszínén valami elcserélése, elmozdítása majd ki kell találni annak aki „bújóként” szerepel a játékban*
- Hangfelismerés
- Honnan hallom a hangot
- Tanya állatai – *állathangok ismétlése, kitalálása és sorban lévő helyének megnevezése*
- Az utca hangjai közlekedés szereplőinek ismétlése, kitalálása és sorban lévő helyének megnevezése

Hangfelismerés

- tárgyak hangjainak felismerése bekötött szemmel
- Egy konkrét szó hangokra bontása – *pl.: asztal = a sz t a l*
- Szó kezdőhangja, befejező hangja – *hol hallo a „k” hangot elől, középen vagy a végén pl.: Kutya , KaKa, ablaK*
- szólánc – *hanglánc játék*
- Szótagokra bontás tapssal – *pl.: elefánt – e-le-fánt*
- Szóház – *hány szótagra bontható a szó arra az emeletre kerül pl: hangya a másodikon lakik*
- Mondj még ugyanilyet – *ugyanazzal a hanggal keresni szavakat*
- Robotnyelv – *szótagolva beszélni*
- Magánhangzókkal beszélni
- Tréfás hangutánzó szavak ismétlése
- Nyelvtörők – *mondókák pl.: Éni pénii..., Meggyimag...*

Vizuális emlékezet

- Memória játékok
- Kártyajátékok – *pl. Doble, különbségkereső stb, kártyaamőba stb...*
- Gyöngyözés - *fűzés kép alapján, vagy sablon alapján*

Nyelvi fejlesztés

- Tárgyrag: t
- Helyviszony: - a, - be (később: - ban, -ben)
- Birtokos jel: - é
- Birtokos személyrag: m (később: - d, - e)
- Többes szám jele: (részeshatározó: - k; - nak, - nek)
- Helyviszony: n
- Helyviszony: - ból
- Helyviszony; - ra, - re
- Eszközhatózó: - val, - vel
- Helyviszony: - nál, -nél
- Helyviszony; -hoz, -hez, -höz
- Helyviszony; -ról, -ről

- Helyviszony: -tól, -től

Nonverbális kommunikáció

- Érzelmek kifejezése – *arcjáték: szomorú vagyok vidám vagyok, el vagyok keseredve, fáj valamim stb....*
- Érzelmek eljátszása – *testbeszéd, szituációk*
- Érzelmek leolvasása – *elmondani mit látok a másikon, vagy a képen*
- „Amerikából jöttem” játék
- 7 fogás játék

Általános tájékozottság

- Mondat kiegészítés
- Önismereti játékok – *beszélgetés otthoni élményekről, vagy egy téma alapján*
- Mondatfűzés - *megadott szavak mondatba foglalása. A mondatok tartalmilag kapcsolódnak egymáshoz (tréfás is lehet)*
- Igaz-hamis - *állítások gyűjtése, készítése, eldöntése*
- Szókitaláló - *3-4 kulcsszó alapján nevek, fogalmak kitalálása*

Manó Tanoda

Finommozgás, grafomotorikus készségek fejlesztése

Az a szándék vezetett bennünket jelen mellékletünk összeállításában hogyan segíthetünk a kisgyerekek kézügyességének minél optimálisabb fejlesztésében. Fontos figyelemmel lenni arra a tényre, hogy a kisgyermek biológiai fejlődése 6-8 éves korban még mindig nagy szórtságot mutat, vagyis egyéni eltérések tapasztalhatók. Ennek tükrében állíthatjuk, hogy az idegpályák hálózatának fejlettsége, érzékelési és észlelési folyamatok egyéni fejlődési tempója, a kézfej csontosodása mind-mind befolyásolja, hogy milyen nyomot hagy a ceruza a papíron, hogyan ír a gyermek.

Sokkal mélyebbről kell indulni a finommotoros fejlesztés folyamatában, nem az a célunk, hogy az év elején már írni tudjon a gyermek, sokkal inkább fontosabb, hogy sokat tapasztaljon érzékeljen észleljen, többféle technikát kipróbáljon és inkább a kreatív szemlélet tükröződjön a munkáiban nem pedig a vonalak közé szorított „rajzoltatás”.

Fokozatosan érjük el év végére, hogy a gyermek a különböző technikák alkalmával sikerélményre tesz szert, így a ceruza használata zökkenőmentes lesz számára az iskola megkezdésének évében.

Törekszünk a színes eszközhasználatra a mindennapi játék során is, teret engedünk az egyéni kezdeményezéseknek, barkácsolásoknak és kreatív alkotó munkának. Támogatjuk a tárgyi produktumok létrehozását melyek mögött számos élmény húzódik meg.

Tapasztalatunk szerint sok gyermeknek nincs megfelelő rajzeszköze otthon ezért nem rajzol sőt nem kedvelt tevékenysége az ábrázolás. Ennek tükrében javasoljuk a lentebb felsoroltak fokozatos és egymásra épülő alkalmazását.

Mozgásfejlesztés

- Koordinált mozgások fejlesztése - *ellentétes végtag mozgás, hintázás, lépcsőn járás váltott lábbal, lépcsőn futás, akadályfutás, ugrókötelezés, hullahopp karika használata stb...*
- Szoborjáték
- Szabályokhoz kötött mozgásos játékok (alapmozgások) – *első ütemben négykézláb járás, második ütemben páros lábon szökdelés – a szabályokat lehet variálni*
- Az egyensúlyozást fejlesztő játékok, gyakorlatok - *padon, kötélen, útvonalon, guggolás, fél lábon állás, ugrálás, szökdelés*
- Mozgássorok kitalálása, ütemezése - *találj ki te is egy feladatot amely legalább két különböző mozgássorból áll*
- Irányváltások, tempóváltások a mozgásban – *rendőrijáték, körön kívül körön belül, fogójáték*
- zenére mozgás ütemtartással
- Bal –jobb irányokra alapuló fogó futójátékok

Finommozgás – kézzel végezhető

- Szabadon végezhető mozgások - *szappan forgatása, masni kötése, babszem felszedése csipesszel, válogatás különböző magok anyagok stb...*
- Gyurmázás - *gömbölyítés, nyújtás, lapítás, formázás, termés magvak gyurmába helyezése stb...*
- Színezés különböző nyomatékkal – *járdakréta, zsírkréta, ceruza, pasztellkréta stb....*
- Formák, betűk, rajzok átírása - *két kézzel asztalon egy időben, ponthálóban stb...*
- Pontok összekötése – *mi lesz belőle*
- Festés ujjal, szivaccsal, ecsettel,
- Labirintus játék
- Kéztorna, ujj-játékok, zongorázás, gépelés, ujjbábozás
- Tépés, csipegetés, sodrás – *különböző anyagokkal: papír, krepp papír, mozaikkép, vatta stb...*
- Fonások, különböző fonaltechnikák – *karkötő 7-es fonás, sima 3-as fonás, lép-lép lop 4-es fonás stb....*
- Varrás lyukas papíron, textilen
- Füzöcske - *papírcsík vezetése nagyobb majd egyre keskenyedő sávokban*
- Szövés – *szövőkeret, vagy kifeszített fonal használatával stb...*
- Körmöcskézés – *fonás kézen, fonás 3-5-8 ágú körmöcske használatával*
- Ollóhasználat – *nyírás szabadon, nyírás vonal mentén, nyírás saját rajzból, nyírás cik-cakk ollóval, nyírás görbe vonal mentén*
- Fűzés – *gyöngy, termés, vasalható gyöngy, pattogatott kukorica stb...*
- Játék pálcikákkal, magokkal - *forma, sor kirakása, folytatása, változtatása, ragasztása stb...*
- Marokkó játék
- Jenga játék
- Puzzle játékok
- Célbados játék
- Összerakó, építő- szerelőjátékok, makett készítése dobozokból
- Grafikus formák másolása szabadon, vonalközbe, négyzethálóba
- szimmetrikus alakzatok átrajzolása

Lábbal végzett mozgások:

- babzsák felvétele lábbal
- ceruza, tárgyak felvétele lábbal
- tapsolás, rajzolás lábbal
- karikába lépés, ugrás, átlépés

Térészlelés téri tájékozódás alakítása

- oldaliság kialakítás egyik majd másik oldal – karkötő használatával bal kéz a piros szín
- oldaliság gyakorlása változó helyzetben – *tükör, körben, szemben egymással stb...*
- Tájékozódás térben - *viszony fogalmak, rajta, mellette, felette, alatta. Komplexen legyen a valami alatta mellette rajza egy időben*
- labirintus játék – *egymás vezetése, krétával labirintus rajzolása, tárgyak közötti mozgás cél elérésével*
- síkbeli tájékozódás – *papíron való manipulálás, majd több dimenziós ábrázolás*
- fekvő illetve vízszintes irány tudatosítása - *szőnyegen, homokban, asztalon, padon, füzetbe, vonalközben*
- álló illetve függőleges irány tudatosítása - *szőnyegen, homokban, asztalon, padon, füzetbe, vonalközben*

Keresztsatornák működtetése, összhang fejlesztése

- hallott hang alapján állatképek előkeresése
- hallott, tapintott tárgy egyeztetése a képpel
- képek események jelek összekapcsolása
- Tapintás hallás összekapcsolás - *a hangszerek hanggal és tapintás alapján felismerése*
- Tapintás szaglás - *gyümölcsök felismerése illatuk és formájuk alapján stb...*
- Tapintás látás - *berendezési tárgyak, eszközök felismerése, nem szokványos természeti kincsek felismerése pl.: toboz, kavics, fű stb....*
- Egy-egy testrész elkülönített mozgatása – *csak bal láb, csak jobb kar, csak váll stb...*
- Páros testrészek egyidejű, egyforma mozgatása.
- Mind a négy végtag egyidejű mozgatása - *kopogunk a kezünkkel, lábunkkal egyszerre, simogatjuk a fejünket miközben dobbantunk stb...*
- A kezek és a lábak szinkronban való mozgatása, ritmikusan.
- Szimmetrikus végtagok asszimmetrikus mozgatása - *biciklizés, boksolás stb.....*
- A négy végtag térben és időben összehangolt ritmikus mozgatása - a járás és a futás összehangolása
- A test középvonalát átlépő keresztező gyakorlatok – *bal kéz jobb fül, jobb kéz bal térdet fogja stb....*

Grafomotoros fejlesztés:

- Szem-kéz koordináció fejlesztése – *mindennemű olyan mozgássor ahol egy időben történik a szem és a kéz igénybevétele*
- sor eleje, vége definiálása
- Balról jobbra haladás rögzítése (alkalmazkodva a balkezes gyerekekhez)
- Változatlan helyzetbe való laptartás begyakorlása
- Egyre apróbb vonalközökben történő színezés – *fejlettségi szint szerint felnőtt vagy „Zen” színezők használata*

- Formák és számok alapján történő színezés – *háromszög:piros, kör:kék stb.. ,1sz. piros, 2sz zöld stb....*
- Könnyebbtől a nehezebb felé tartó feladatlapon történő vonalvezetés
- Vastagabbtól a vékonyabb ceruza irányába tartó helyes fogás gyakorlása (szükség esetén fogást segítő eszköz alkalmazása)
- Nagy lendületű színező mozdulat visszaszorítása rövid apró technikára
- Aprólékos kis felületet lefedő színezés elsajátítása
- Helyes ecsethasználat elsajátítása
- Az íráshoz szükséges testhelyzet begyakorlása – *mindkét kar az asztalon író kézbe ceruza másik kéz a lapot rögzíti, törekedve az egyenes tartásra*
- a helyes írószertartás elsajátítása – *vastagabb háromszög ceruzától a vékonyabb ceruzáig, három újjal való fogás elsajátítása*
- a laza csuklómozgás beidegzése – *csuklótornával ping-pong labda elkapása vízben stb....*
- a formaemlékezet fejlesztése – *geometriai formákat ábrázoló kártyák alapján keresd a képen az ugyanilyen formát, kép alapján emlékezetből rajz stb...*
- az irányok differenciálása – *indulástól érkezésig az adott útmutató szerint való haladás, nyilak alapján való tájékozódás kép létrehozása stb...*
- Ritmikus sordisz alkotása 3-4-5 elemből, variálva a forma és színek használatát
- Két vonal között való haladás (folyosón) ceruzával
- Útkereső, labirintus vonalvezetők használata
- Szabadkézi ceruzarajz támogatása
- komplex képi alkotómunka több eszközzel (ceruza, olló ragasztó stb...)
- az írástanuláshoz szükséges íráselemek elsajátítása – *„O” : kör gyakorlása, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde vonal rajzolása, csészevonal rajzolása, cicafarok rajzolása stb...*